

»Višji življenjski standard je seveda odvisen predvsem od delovnih ljudi samih in od dviganja delovne storilnosti, prav tako pa tudi od varčevanja, s čimer nekateri vodilni ljudje še vedno ne računajo dovolj. Ko govorim o varčevanju, imam pred očmi predvsem varčevanje v proizvodnji, v tovarnah in raznih drugih podjetjih, v ustanovah in na raznih proslavah. Ko govorim o varčevanju, pri tem prav tako mislim na drago grajenje raznih objektov, stanovanjskih poslopij in drugega. Ko govorim o varčevanju, mislim, da je treba čimbolj zoževati investicije, ne pa jih razširjevati izven plana, ker je to v skrajni meri v škodo standarda državljanov. Vsestransko varčevanje in pravilno razdeljevanje sredstev ima eno

izmed odločilnih vlog v obvladanju naših materialnih težav.«

Te besede predsednika Tita v njegovi novoletni poslanici so zelo aktualne zlasti ob sedanjem usmerjanju investicijskih sredstev. To še posebno, ker

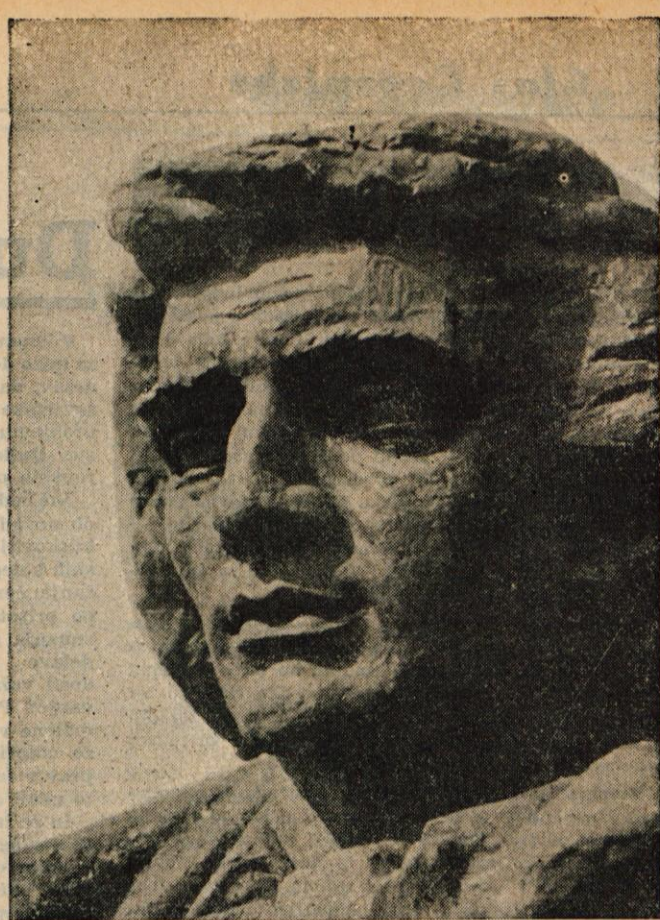
Varčevanje

imajo kolektivi na razpolago dokajšnja sredstva, s katerimi sami razpolagajo. Zlasti je tu vprašanje gradbenih investicij. Na preteklih zborih volivcev pa tudi ob sedanjih občnih zborih SZDL

je bilo slišati marsikatero upravičeno pripombo o dragih gradnjah v prejšnjih letih. Toda nobenega zagotovila ni, da ne bomo letos in v prihodnje spet grešili prav na tem področju. Zlasti še, ker zadostna sredstva, ki so na razpolago in hitreje tako pri izdelavi načrtov in celotnem delu upuščajo v nemar vprašanje cene in varčevanja. Celo na raznih konferencah in sestankih, ko je beseda o gradnjah in investicijah, je glavno vprašanje le: kaj, do kdaj? Premalo pa se govori o cenah, o dinarju, ki ga je treba upoštevati in z njim varčevati povsod, bodisi v proizvodnji, kjer se sredstva ustvarjajo in še posebno tam, kjer se le-ta trošijo.

K. M.

AKTUALNO VPRAŠANJE

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

V nedeljo, 8. februarja, ob 110. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna, bo vsa slovenska javnost proslavila svoj kulturni praznik, saj med nami skoraj ni človeka, ki ne bi kdaj sodoživeljal, veroval, trpel in upal z njegovo pesmijo. Prešernova pesem, ki je izpovedala bridkosti lastnega življenja in trpko usodo njegovega ljudstva, je bila tudi v najhujši stiski tega ljudstva, pa tudi v njegovih najsvetlejših trenutkih, ko se je to ljudstvo borilo in izbojevalo svojo največjo zmago, velikega pomena — današnji pomen njegovih pesmi pa je še večji kot kdajkoli prej.

Samo svobodno ljudstvo da lahko našemu duhovnemu velikanu in velikemu Slovincu tisto priznanje, ki mu gre. Protislovje med izpovedjo Prešernove besede in našo resničnostjo je končno odpravljeno. Izpovedi Prešerna so uresničile naše ljudske množice, naše delovno ljudstvo. Danes nam je postal Prešeren še bolj drag.

Poglejmo v naše učilnice! Prislubimo naši mladini — s kakšno ljubeznijo, zanosom in toplino šepče njegove pesmi! Pojdimo še dlje! Po naših odrih bomo njegove pesmi z zavestjo svobodnega človeka. Njegove pesmi bomo delovni ljudje, ki se vzgajajo in izobražujejo v svojih prosvetnih društvih. Prešernova pesem je vzklik iz ljudstva in za ljudstvo.

Zategadelj tokrat ne bomo govorili o njegovi pesniški podobi in o poslanstvu, temveč se bomo s hvaležnostjo spominjali človeka, ki je dal svojemu ljudstvu vse — samega sebe.

13. februarja konferenca SZDL kranjskega okraja

Za jasnejša stališča

O nekaterih problemih družbenega upravljanja

Na zadnji seji predsedstva Okrajnega odbora SZDL so med drugim sklenili, da bo letošnja okrajna konferenca SZDL 13. februarja v Kranju. Na njej se bo zbralo okoli 170 delegatov osnovnih organizacij SZDL. Konferenca bo celodnevna in bo delovala v 2 komisijah in sicer v komisiji za ideološko-politična vprašanja in komisiji za družbeno upravljanje. Zlasti bo imela dosti dela komisija za družbeno upravljanje. Morala bo razčistiti nekatere nejasnosti o delu potrošniških svetov, čeprav je o tem razpravljalo že okrajni plenum. Hkrati bo treba dati novim stanovanjskim skupnostim in potrošniškim svetom nekaj napotkov za delo.

Nadalje so na seji razpravljali o potrošniških svetih in delu zborov proizvajalcev pri ObLO in OLO. V nekaterih občinah našega okraja so že imenovali nove potrošniške svete. V Kranju so volili člane za potrošniške svete na zadnjih zborih volivcev, na Jesenicah na občnih zborih SZDL. Ljudski odbor v Kranju je že izdal

odločbe novim članom, v kratkem bo to storil tudi ljudski odbor na Jesenicah. Tudi v Radovljici in Trzinu so že izbrali nove člane za potrošniške svete. V Kranju je sedaj 36 potrošniških svetov s 285 člani, na Jesenicah 9, medtem ko so v Trzinu formirali le 3, kar je proti prejšnjim 27 verjetno premalo. Na splošno je čutiti v Trzinu stremenje po centralizaciji družbenega upravljanja in tudi nekaterih političnih organizacij. Med drugim v trziški občini nimajo niti enega krajevnega odbora, čeprav bi bil potreben v Križah in morda še v kaki drugi vasi. Teži se, da bi se uknilo celo krajevne odbore ZB itd.

Na seji so med drugim ugotovili, da je še precej nejasnosti v načinu volitev potrošniških svetov. Čutiti je odlašanje in hkrati premalo skrb za razvoj le-teh s strani svetov za blagovni promet pri občinskih ljudskih odborih. O teh in drugih vprašanjih bodo razpravljali na konferenci in skušali po dosedanjih izkušnjah najti najprimernejša izhodišča.

-k

ObSS o tarifnih pravilnikih

VEČ SREDSTEV ZA NAGRAJEVANJE PO UČINKU

Na ponedeljkovi seji vseh predsednikov sindikalnih podružnic, ki jo je sklical Občinski sindikalni svet Kranj, so največ govorili o izdelavi tarifnih pravilnikov v gospodarskih organizacijah in o pravicah na občni zbor Občinskega sindikalnega sveta Kranj. Poudarili so, da je osnovno izhodišče, ki ga zasledujejo sindikati pri tarifni politiki, zagotoviti satno rast osebnih prejemkov delavcev. Povečanje osebnega zaslužka delavcev pa je mogoče in realno le, če se povečuje dohodek gospodarske organizacije, če se povečujeta produktivnost in storilnost dela. Na osnovi tega se sindikati ne bodo vmešavali v tarifne postavke in osebne zaslužke posameznih delavcev v posameznih kolektivih. Kakšna bo najnižja plača in kakšna najvišja, vse to morajo urediti podjetja sama. Aparat občinskega

ljudskega odbora bo potrjeval samo izračun minimalnega osebnega dohodka, ne pa tarifne pravilnike. Pač pa bo Občinski sindikalni svet dajal soglasja k tarifnim pravilnikom. Ti pa morajo letos vsebovati razen tarifnega pravilnika še premijski pravilnik, pravilnik za nagrade, dalje izračun, koliko bo podjetje povečalo plače v zvezi z zvišanjem produktivnosti (plače se bodo namreč lahko povišale za isti odstotek, kot se bo zvišala produktivnost) in koliko so že izplačali nad tarifnimi postavkami. Soglasje k tarifnemu pravilniku mora dati tudi sindikalna podružnica v podjetju.

Stališče sindikatov je, da letos tarifnih postavk ne bi poviševali. Nominalno naj bi jih popravili le v tistih kolektivih, kjer so tarifne postavke občutno nižje kot v osnovnih gospodarskih organizaci-

jah. Čimveč razpoložljivih sredstev je treba namreč prihraniti za nagrajevanje po učinku.

Na seji so govorili tudi o investicijah za družbeni standard. Poudarili so, da nekatera podjetja čudno gledajo na sklep okrajnega zbora proizvajalcev, naj bi tretjino sredstev, ki jih podjetja dali občinskim ljudskim odborom, namenijo za družbeni standard. V Kranju je treba namreč čimprej zgraditi Zdravstveni dom; zanj pa je potrebno še 170 milijonov dinarjev. Tudi za dokončno ureditev Sindikalnega doma bo treba še 40 milijonov dinarjev. — Največji problem pa so stanovanja, za katera je v Kranju vloženih 2531 neresenih prošenj. Za vse to bodo potrebna sredstva, ki naj bi jih prispevala podjetja Občinskemu ljudskemu odboru.

A. T.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 9 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 6. FEBRUARJA 1959

OLO sprejel letošnji družbeni načrt okraja Kranj

LJUDJE V OSPREDJU

Po celodnevem zasedanju in živahnih razpravah so odborniki zglasovali dopolnjeni predlog okrajnega družbenega plana - Največ razprav o delovni storilnosti, o zaposlovanju in investicijah - Letos 3 milijarde in 156 milijonov več narodnega dohodka - Največ pozornosti izboljšanju življenjskih pogojev delovnim ljudem

O predlogu letošnjega družbenega načrta so v zadnjem času mnogo razpravljali razni organi OLO, občinski ljudski odbori in druge organizacije. Glavne značilnosti letošnjega načrta so: novo povečanje skupnega narodnega dohodka od lanskih 44 milijard in 607 milijonov na 47 milijard in 763 milijonov dinarjev, zatem povečanje investicij za 29 odstotkov in povečanje produktivnosti dela za 7,2 odstotka. Vse to pa bomo dosegli, kot predvideva načrt brez povečanja števila zaposlenih delavcev. Kar pa je naše delovne ljudi najbolj razgibalo v razpravah, je dejstvo, da je največja pozornost letošnje dejavnosti usmerjena k izboljšanju življenjske ravni delovnim ljudem. Skrb za ljudi je v ospredju na vseh toriščih letošnje dejavnosti.

Zbora OLO sta razpravljala o predlogu načrta na ločenih sejah. Na zboru proizvajalcev je predsednik Sveta za plan in finance OLO tovariš Dušan Horjak obrazil nekatera stališča in predlagal dopolnila in spremembe k predloženemu načrtu. Ko je tolmačil nekatere značilnosti načrta, je med drugim omenil, da je letos predvidena večja osebna potroš-

Na Bledu letos z zimsko sezono nimajo sreče. Jezero prekriva le tenka ledena skorja. Evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu bo moralo biti zato na Jesenicah. Tudi snega je bore malo in mednarodnih sankarskih tekem s Straže ne bo. Kljub dobrim obetom bo torej prva zimska sezona slaba. Toda slab začetek, dober konec!

lagali, naj bi jim ne omejevali zaposlovanja delavstva, z Jesenic, da naj bi upoštevali nekatere nujne gospodarske investicije, iz Kranja, naj bi se združevanje sredstev za splošne komunalne potrebe osredotočilo le v okviru občin in ne okraja, predlog škofjeloške občine, naj bi pri merilu narodnega dohodka upoštevali tudi dejavnost podjetij s sedežem izven občine itd.

Za „nujno zlo“ in proti

V razpravi so se odborniki največ zadržali pri vprašanju omejitve v zaposlovanju. Prvi so se oglašili odborniki z Jesenic. Zaradi predvidene izdelave bele pločevine je tam nujno potrebno zaposliti nove delavce. Omejevanje te proizvodnje bi prizadelo tako Jesenice kot tudi skupnost. Predlagali so, naj bi v Železarno poslali posebno komisijo z okraja, ki naj bi ugotovila nujnost in ekonomsko upravičenost nove zaposlitve delavcev.

Nato se je oglašilo več odbornikov. Menili so, da so omejitve pri zaposlovanju v bistvu le začasno »nujno zlo«, a vendar imajo za cilj izboljšati življenjske pogoje že zaposlenim delavcem. Zato so menili, da se morajo tega že sprejetega načela o omejevanju delovne sile držati tudi na Jesenicah. Ko so po dolgi in živahni razpravi glasovali o tem, ali naj se drže omejevanja zaposlenih, so se odborniki z Jesenic složno vzdržali, medtem ko so drugi glasovali za predlog, ki je bil s tem osvojen.

Med drugimi pripombami je odbornik Tone Hafner predlagal dopolnilo besedila pri razvoju kmetijstva. Po njegovem predlogu, ki so ga odborniki sprejeli, je treba proizvodnjo mleka v perspektivi usmerjati na državna posestva. V bližnji prihodnosti naj bi tam imeli 1500 krav molznic in tako zagotovili polovico tržnih potreb mleka na Gorenjskem. S tem bo možna načrtnejša preskrba z mlekom naših delavskih središč.

Številke govore...

Okrajni zbor se je pri sprejemanju okrajnega družbenega plana (Nadaljevanje na 3. strani)

TEDNI PO SVETU

LJUDJE IN DOGODKI

Dullesova evropska turneja

PREDSEDNIK TITO, njegova soproga in jugoslovanska delegacija so v torek ob 11. uri prispeli s posebnim jugoslovanskim letalom v prestolico Etiopije Adis Abebo. Sprejemu so prisostvovali cesar Haile Selasie, cesarica in člani cesarske družine, člani etiopske vlade in drugi voditelji dežele. Na letališču in na ulicah, po katerih so se peljali jugoslovanski državni gostje in etiopski voditelji, se je zbralo na desettisoče ljudi, ki so navdušeno pozdravljali predsednika Tita, svojega starega znanca in draga gosta. Etiopsko glavno mesto si je ob tej priložnosti nadelo slavnostno oblačilo. — Uro kasneje je slavnostni spreved prispel v Palačo jubileja, v kateri se je predsednik Tito nastanil za čas svojega obiska v etiopski prestolici.

Strokovnjaki tekstilnega inštituta v Mariboru so izdelali idejni in glavni projekt za velik tekstilni kombinat v Etiopiji. Po idejnem osnutku bo imel kombinat veliko predilnico z 20.000 vreteni, veliko tkalnico ter obrat za plemenitenje tkanin. Kombinatu bodo zgradili na področju Avaša, kjer so ugodne razmere za razvoj surovinske baze. Zgrajen bo čez dve leti.

Skupina španskih industrijskih, bančnikov, odvetnikov in generalov je ustanovila novo politično stranko »Špansko unijo«. Ker so v Španiji prepovedane vse politične stranke razen Falange, je nova stranka za zdaj »v ilegali« in v opoziciji proti režimu. Ob ustanovitvi stranke je monarhist in znani industrijec Joagin Satrustegui Fernandez obtožil generala Franca, da se je nezakonito polastil oblasti in da se z nasiljem vzdržuje na krmilu.

Po statističnih podatkih, ki jih je objavila komisija, se je v New Yorku lani povečalo število kriminalcev v starosti pod 18. leti za 17 odstotkov. Zaradi kaznivih dejanj, umorov, goljufij, napadov, posilstev, vlomov in tatvin avtomobilov, so v New Yorku lani zaprli 11.570 mladoletnikov pod 18. leti, pred lanskim pa 9886.

13.000 delavcev metalurških tovarn Sempione in Musocco v Milanu je začelo v torek stavkati v znamenju solidarnosti z odpuščenimi delavci v podjetjih Pracci. Vodstvo tega podjetja je odpustilo z dela 250 delavcev.

Potniško letalo na reaktivni pogon tipa »Lockheed-Electra« se je s 67 potniki in 5 člani posadke zrušilo v sredo v East River v bližini newyorškega letališča. Po zadnjih vesteh so iz vode potegnili samo kakih 10 preživelih in 25 trupel, medtem ko je usoda ostalih še neznan. Kot kaže, je pilot zaradi megle in dežja napačno ocenil položaj letališča ter ga je preletel in padel v reko.

Pred tremi dnevi je na Severnem Atlantiku izginila nova 2875-tonska ladja »Hans Hedtove«. Kaže, da je zadela ob ledeno goro. Vse doslej jo zamenjajo. Reševanje ovirata veter in led. Radijski postaji na Grönlandiji in na neki ladji pa sta povsem razločno ujeli Morsejeve znake, tako, da so spet dobili nekaj upanja, da bodo izsledili vsaj pogrešane brodolomce, ki jih je bilo 90, po drugih podatkih pa 130. Ker so bili Morsejevi znaki nerazumljivi, domnevajo, da so jih oddajali ljudje, ki ne poznajo Morsejeve abecede.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

obrazi in pojavi

Življenje in zakon

Tam neke med dolenskimimi griči je njen dom. Tam je hodila v šolo, se igrala z otroci, pomagala staršem pri delu na polju, tam je tudi dorasla. In tedaj je iz leta v leto bolj čutila, da doma ni več mesta zanj. Doma sta delala že dva starejša brata in sestra, sestra in brat pa sta hodila še v šolo. Dora si je začela lepšega življenja, lepših oblek. Včasih bi rada šla tudi v kino, ali v gledališče... Mar je 19-letno dekle zahtevalo preveč?

V domačem kraju pa ni imela možnosti, da bi se zaposlila. In je odšla, kot že več njenih sovrstnic, po svetu... »S trebihom za kruhom«, pravi star slovenski pregovor. Kam? Tja, kjer bo našla delo! In našla ga je na Gorenjskem, v okolici Tržiča, v tovarni...

Poln pričakovanj po boljšem življenju je bil ta njen prvi korak v življenje. Poln upanja, da si bo lahko kupila moderno obleko, nov plašč, morda kolo...

Pa se zgodi, da sreča včasih pozabi na človeka, da gre mimo njega.

Sobico, ki jo je Dora dobila pri družini s tremi otroci, je morala drago plačati. Rada bi šla kam na kmeto, kjer bi popoldne pomagala pri delu in si prislužila nekaj za hrano in stanovanje, pa ji ni uspelo. V tovarni je zaslužila 39 dinarjev na uro. Delo ni bilo lahko, kvalifikacije pa ni imela. Zazdelo se ji je, da sonce ne sije več tako lepo kot takrat, ko se je prvič pripeljala na Gorenjsko. Samo za hrano je namreč na mesec odrinila šest tisočakov. To pa je bilo v primeru z njeno skromno plačo precej.

Nekoč, ko je dobila denar, se je odločila, da si bo kupila novo obleko. Res jo je kupila. Precejšen del svojega mesečnega zaslužka je pustila v trgovini.

Kaj za to, če ji je zmanjkalo denarja za hrano. Bo pa drugi mesec plačala!

Ko so čez mesec dni delili plače, pa spet ni vsega plačala...

Tedaj pa je začela razmišljati... Sprva plaho, potem...

Kaj, ko bi v podjetju kdaj pa kdaj vzela nekaj delov za stole in jih prodala! Nihče ne bo tega opazil, ona pa se bo le rešila dolga!

Pa so jo opazili! In to kaj kmalu! Dali so ji delavsko knjižico in Dora je poslednjič prestopila prag tovarne...

Tri leta je bil star, ko mu je umrl oče, in 9 let, ko je izgubil še mamo.

Odslej so bili sami na velikem posestvu: Peter, ki je hodil v drugi razred osnovne šole, njegov deset let starejši brat in dve sestri, tudi starejši.

»Brihten« fant je! Tako so modrovali sosede. Prerokovali so mu lepo prihodnost.

»Gospod bo! Ne bo se ubadal z zemljo, kot mi!«

Z odličnim uspehom je končal osnovno šolo in se vpisal v gimnazijo. Ni imel pravih prijateljev, ker tudi ni imel časa zanje! Popoldne je trgal hlače na šolskih klopih, popoldne pa oral, kosil, krmil živino... skratka, moral je pošteno prijeti. Zelo rad je gledal filme, zlasti kavbojke. Rad je bral tudi zgodbe o Indijancih, o potovanjih in pustolovčinah, o streljanju... Navdušil ga je Tarzan, pa divji ameriški Zapad, širokokrajni klobuki in samokresi za pasom... Nihče mu ni povedal, da je film eno in življenje drugo. Nihče mu tudi ni brnil, ko je začel barantati z orožjem in ko je postal »divji lovec«. Vse lepše se je počutil v gozdu, kjer je zalezoval in streljal zajce in fazane, kot pa v šoli ali doma pri knjigi...

Peter ni postal »gospod«...

Končal je nižjo gimnazijo, se vpisal v višjo in začel razmišljati, kako bi bilo, če bi — pobegnil čez mejo! Kako vse

DAVNA ŽELJA URESNIČENA

Deset in več let bo tega, kar se je Glasbeni šola v Kranju začela potegovati za prostor v svojem šolskem poslopju, ki bi ga bilo moč preurediti v primerno koncertno dvorano. Končno se je to z združitvijo dveh prostorov, prejšnje pretesne dvorane in še enega prostora, ki je bil doslej zaseden, končno tudi posrečilo. Sedanja koncertna dvorana bo povsem ustrezala potrebam glasbenega pouka na šoli. V nji bosta vadila godalni orkester zavoda in Prešernov pevski zbor, ki vsa leta od ustanovitve ni imel stalnega prostora za vaje; razen tega pa bo prostor služil za pouk teorije.

MIKROSKOP POTREBUJEJO

Bolnišnica za porodništvo in ginekologijo v Kranju se vse bolj uveljavlja na raznih področjih

kurativne in preventivne dejavnosti. Tudi pri zgodnjem odkrivanju raka in zdravljenju te boleznijo so dosegli že velike uspehe in rešili prenekatero življenje.

Toda pri tem delu potrebujejo poseben mikroskop. Ker nimajo potrebnega denarja za nabavo mikroskopa, so zaprosili pomoč razna industrijska podjetja. Gre za zdravje žena, v večini delavk. Zato so prepričani, da bodo kolektivi podprli njihovo prošnjo.

l. c.

POMAGALI SO 14 PONESREČENCEM

Pretekli teden so imeli člani gorske reševalne postaje iz Kranja svoj redni letni občni zbor, ki je bil izredno pester in je dal vrsto smernic za nadaljnje delo. Vsekakor morajo reševalci tudi letos dobiti vsaj taka finančna sredstva, kot so jih v minulem letu, s katerimi so si nabavili najnujnejšo opremo za

bi bil to dokaz za popuščanje pred sovjetskim »ultimatom«. Zato naj bi se sestali šele po tem roku, ali pa naj bi v predlogu za sestanek zunanjih ministrov izpustili datum. Prav tako ni enotnosti glede ukrepov, ki naj bi jih sprejeli, če bi SZ zares sklenila izročiti upravo nad vzhodnim Berlinom pankovski vladi.

Vsa ta nesoglasja bo zdaj moral zgledati Dulles na svojem nič kaj prijetnem potovanju. Poskušal bo najti čim manj boleče zdravilo za »morsko bolezen, ki tare potnike na ladji zahodne politike«. Kajti le tako bo mogoče uspešno zaključiti tudi delo strokovnjakov, ki skušajo izboljšati odgovor na sovjetsko noto.

To so seveda skrbi, katere drage volje prepuščamo Dullesu, naj si z njimi beli glavo. Za nas pa je važno predvsem to, da Dullesova pot nedvomno pomeni, da Zahod išče nove prijeme in nove poglede za zastarelo zahodno stališče o nemškem problemu. To je vsekakor spodbudno znamenje, kajti po dosedanjem togem vstopanju v rove hladne vojne vsaka ped medsebojnega zblizanja, sprememba dosedanje negibnosti pomeni korak naprej v reševanju zapletenega mednarodnega položaja.

MARTIN TOMAŽIČ

- kratko, vendar zanimivo

reševanje. Lani je GRP iz Kranja sodelovala pri reševanju 14 ponesrečencev, od katerih so bili 3 smrtni primeri. Za bodočo so sklenili, da bodo vse člane postaje izurili v reševanju z najtežjih vrhov in s sodobnimi reševalnimi pripomočki. Ker ima postaja včlanjena tudi 2 zdravnik, bosta le-ta člane naučila, kako je treba nuditi ponesrečenemu prvo pomoč. Skušali bodo tehnično še bolj izpopolniti postajo in v svoje vrste pritegniti mlajše alpiniste, ki imajo veselje do te službe.

-an

MOST ČEZ BISTRICO ODPRT

V soboto so v Kamniku izročili prometu železni most čez Bistrico na cesti Ljubljana—Tuhinjska dolina. Most je bil dva meseca zaprt za promet zaradi rekonstrukcijskih del. Na obeh straneh mosta so napravili hodnik za pešce s kolesarsko potjo, pri tem pa so zožili cestišče za poldrug meter, tako da bo možna samo enosmerna vožnja po mostu.

ASFALTIRANJE CESTE DOMŽALE—DUPLICA

Spomladaj bodo začeli s pripravljalnimi deli za asfaltiranje ceste Domžale—Duplica, ki ne more več vzdržati naraščajočega prometa. Nobeno nasipanje več ne pomaga. Pri ureditvi ceste bodo morali premagati več težav. V Domžalah bo treba zgraditi podvoz pod cesto Ljubljana—Trojane, v Jaršah uravnati dvojni ostri ovinek s preložitvijo cestišča, zapletenega vozlišča v Smarču pa se bodo najbrž ognili z obvozom.

Z.

JESENIŠKI TABORNIKI SO PODALI LETNI OBRAČUN

Pred kratkim je bil v Delavskem domu na Jesenicah redni letni občni zbor jeseniških tabornikov-jeklarjev. — Taborniki Rodu jeklarjev na Jesenicah, ki zbirajo tabornike Jesenic, Javornika in Blejske Dobrave, so močna mladinska organizacija, ki ima za seboj leto plodnega dela. V minulem letu so taborniki v Fažani pri Puli in izvedli potovanje po Hrvaški in Sloveniji. Tekmovali so v taborniškem mnogoboju v Novem mestu in dosegli lep uspeh. Lepo so si uredili taborniški dom pod Golico in svojo organizacijo tudi notranje okrepili. O vseh teh uspehih so poročali na občnem zboru, kjer so se pogovorili tudi o nujnosti osnovanja močne skupine gorske straže, ki bo za Gorenjsko zelo pomembna, ter o bodočem delu tabornikov Rodu jeklarjev naploh. Občnega zbora so se poleg članov taborniške organizacije udeležili tudi predstavniki jeseniških organizacij in društev ter predstavniki taborniške organizacije iz Kranja in iz Ljubljane.

naša kronika

LJUDSKI POSLANEC dr. MIHA POTOČNIK V KROPI

Prejšnji petek popoldne je obiskal kroparske kovinarje ljudski poslanec dr. Miha Potočnik. V tovarni vijakov in žebeljev »Plamen« je govoril delavcem o namenu in pomembnosti nacionalizacije stanovanjskih poslopij ter gradbenih zemljišč in o zviševanju življenjskega standarda s tem, da bodo delovni kolektivi vlagali čim večja sredstva v negospodarske investicije. Delovni kolektiv »Plamena« je dr. Miha Potočnika sprejel z velikim navdušenjem.

V BESNICI SO USTANOVILI KRAJEVNI MLADINSKI KOMITE

Preteklo nedeljo je bil v Besnici ustanovljen občni zbor krajevnega mladinskega komiteja, ki so se ga udeležili zastopniki mladinskih aktivov iz Besnice, Čepulj in Podblice. Slednja dva sta bila šele pred kratkim ustanovljena. Novi komite, ki bo imel 21 članov in 9-članski sekretariat, bo povezoval vse tri aktivne in jim dajal smernice za njihovo delo.

-an

PREŠERNOVA PROSLAVA V KAMNIKU

V petek, 6. februarja bo v veliki dvorani Doma akademija v proslavo obletnice velikega pesnika Prešerna pod naslovom »Mladina — Prešernu«. Sodelovala bo šolska mladina vseh kamniških šol in orkester glasbene šole.

LEPI USPEHI AMD ŠENČUR

V soboto je imelo AMD Šenčur v dvorani prosvetnega doma redni letni občni zbor, ki so mu prisostvovali številni gostje, med njimi tudi predsednik in sekretar AMZ Slovenije ing. Vekoslav Jakopič in Lado Košiček, predstavnik državne sekretariata za notranje zadeve, okrajnega in občinskega odbora Ljudske tehnike in drugi. Po izčrpnih poročilih je tov. Jakopič pohvalil delo društva, saj je bilo v preteklem letu ocenjeno kot eno najboljših podeželskih društev v Sloveniji. Društvo šteje okoli 400 članov in 850 pionirjev iz vse okolice. Usposobili so 182 šoferjev amaterjev za A in B kategorijo.

-an

NESREČE

ZARADI VINJENOSTI 700.000 DINARJEV ŠKODE

V sredo zvečer ob 11. uri se je na cesti Toneta Čufarja na Jesenicah pred železniškim nadvozem pripetila težja prometna nezgoda. 9-tonski tovorni avto znamske »Skoda«, S-10164, last »Transporta« Ljubljana, ki ga je upravljal šofer jesenjske železarnice Franc Pogačnik, se je zaletel v desno stran nadvoza. Šofer je dobil le nekaj prask, na avtomobilu pa je za 700.000 dinarjev škoda. Nesrečo je zakrivil vinjen šofer, ki je upravljal vozilo brez privolitve pravega voznika avtomobila Alojz Vrščaja iz Vevč.

NEPREVIDNOST OTROKA JE BILA VZROK POŽARA

V petek, 30. januarja ob pol treh popoldne je izbruhnil požar v gozdu SLP na Kalvariji nad Jesenicami. Gorela je trava in mladratnih metrov. Požar je zanetil šir borov gozd na površini 1500 kvadratnih metrov. Požar je zanesel v eni uri požar lokalizirali. Škode je za okoli 5000 dinarjev.

Z AVTOMOBILOM V OBCESTNI KAMEN

V torek zvečer je vozil K. iz Dvorci pri Cerkljah tovorni avto, last Mesarskega podjetja Naklo. Ker je bil močno vinjen, se je pri vasi Britof zaletel v občestni kamen in pri tem avto močno poškodoval. Šofer je pobegnil in dogodka ni prijavil niti Tajništvu za notranje zadeve niti postaja LM Naklo.

A. T.

OLO sprejel letošnji družbeni načrt okraja Kranj

LJUDJE V OSPREDJU

Ob 40-letnici KPJ
Spomin na tragični dogodek
v Loki

na največ zadržal pri družbenem brutto proizvodu in narodnem dohodku, pri investicijah ter pri zaposlovanju in produktivnosti. V letu 1957 se je družbeni brutto produkt povečal za 15,2 odstotka v primeri s prejšnjim letom, narodni dohodek pa za 16,9 odstotka, lani pa prvi za 5,7 odstotka in drugi za 5,1 odstotka. Tudi v letu 1959

se bo brutto proizvod predvidoma povečal za 5,5 odstotka in narodni dohodek za 7,1 odstotka. Družbeni brutto proizvod in narodni dohodek sta se torej lani in se bosta tudi letos v letu 1959 povečala približno za tretjino povečanja v letu 1957. Zakaj je bilo v letu 1957 tako nenormalno povečanje, to je zanimalo nekatere odbornike. — Vzrok temu je predvsem v velikih zalogah, ki so ostale iz leta 1956 in ki so bile vse realizirane šele leta 1957.

Družbeni plan kranjskega okraja predvideva, da bo potrošnja sredstev za investicije v letu 1959 znašala 7835 milijonov dinarjev, to je za 29 odstotkov več, kot je bilo v letu 1958. Stanovanjska gradnja se bo povečala za 26 odstotkov. — Priroč sprememb v strukturi investicijskih naložb se v komunalnih in ostalih dejavnostih družbenega standarda računa za leto 1959 s povečanjem obsega investicij za približno 53 odstotkov. Za investicije bo v letu 1959 vloženi skupno 7835 milijonov dinarjev, od tega za gradnje 3403 milijone, za domačo opremo 2162 milijonov dinarjev in za uvoženo opremo 1726 milijonov dinarjev. Predsednik OLO tov. Hafner pa je

v razpravi poudaril, da bodo zaradi majhne zmogljivosti gradbene operative težko uresničeni letošnji načrti investicij. O tem je govoril tudi tov. Horjak in nadaljeval, da se nekatera podjetja kljub majhnim gradbenim kapacitetam še vedno pojavljajo z novimi gradbenimi načrti. Družbeni plan poudarja, da morajo gradbeni podjetja letos sklepati pogodbe najprej za negospodarske investicije. Vsa prizadevanja za povečanje sredstev za družbeni standard bi se namreč precej onemogočila, če negospodarskih investicij ne bi mogli realizirati.

Težnje manj razvitih občin

Tako kot na zboru proizvajalcev je bilo tudi na okrajnem zboru največ govora o zaposlovanju in produktivnosti. Do izraza so prišle zlasti težnje manj razvitih občin, da bi jim dali možnost še nadalje zaposlovati novo delovno si-

lo. Predsednik škofjeloške občine tov. Nastran je poudaril, da je v nerazvitih občinah še dovolj delovne sile in da zato zaposlovanja v teh krajih ne bi smeli omejevali. Tov. Božič iz Jesenic pravi, da je pri tem največji problem neenak položaj med gospodarskimi organizacijami, ki so že dosegle maksimalno stopnjo razvoja, in onimi, ki je še niso dosegle. Tovariš Popit pa je poudaril, da je v okviru globala, ki ga določa družbeni plan, možno zaposliti vso razpoložljivo delovno silo in ves naravni prirastek pravega proletariata, kmete in polkmete, ki so zaposleni v industriji, pa je treba usmeriti drugam. Izgovarjanje na nezaposlenost ni upravičeno, saj plan dovoljuje zaposlovanje v nekaterih drugih panogah, n. pr. v gradbeništvu.

Po končanih razpravah sta oba zbora OLO Kranj z nekaterimi spremembami in dopolnitvami sprejela okrajni družbeni plan in proračun.

K. M. - A. T.

S seje Občinskega ljudskega odbora Železniki

Slaba priprava je kriva,

da seja ni uspela - Čudna stališča o nekaterih vaznih vprašanjih

Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora v Železnikih, ki je bila dne 29. januarja, se je razvila sila živahna razprava o nekaterih aktualnih problemih komune.

Svet za družbeni plan in finance ObLO Železniki je za sejo pripravil odlok o dopolnilnem proračunskem prispevku, odlok o imenovanju komisije za nacionalizacijo in predlog zazidalnega okoliša Železnikov. Vsa ta vprašanja so danes med najbolj aktualnimi v vseh komunah.

V razpravi o dopolnilnem proračunskem prispevku je imel predstavnik tovarne »Niko« nekateri pomisleke o stališču za plan in finance in o pravilnosti tolmačenja, ki so mu jih dali zastopniki ObLO na seji. V razpravi se je zadrževal na nebitnih stvareh in nazadnje predlagal, da se odlok o dopolnilnem proračunskem prispevku sprejme, vendar ne 10 % kot so predlagali, ampak 5 odstotkov. Svoj predlog je utemeljeval s potrebo po zviševanju plač. To je očitno nerazumevanje potreb ObLO in po drugi strani izrazito lokalistično gledanje na nov odlok. Tudi novi urbanistični načrti Železnikov mu niso bili všeč, čeprav so jih referenti temeljito razložili.

Zadnja točka dnevnega reda je bilo pismo sindikalne podružnice Občinskemu ljudskemu odboru, v katerem člani kolektiva zahtevajo, da se jim uredijo delovni po-

goji. ObLO Železniki namreč nima primernih delovnih prostorov. V prostoru, ki je velik 5 krat 7 m, dela devet referentov, na dan gre skozi preko 50 ljudi. V tem prostoru je tudi glavna občinska pisarna. Delati pod takimi pogoji je

seveda vse prej kot lahko. Kvaliteta dela je slaba, sistematizacijo delovnih mest pa je nemogoče izvesti, ker ni prostorov. ObLO pa ima neko vilo, ki je last SLP in ki jo začasno uporablja podjetje »Niko«. To podjetje pa zdaj ima nove prostore in bi vilo lahko odstopilo pretežno Občinskemu ljudskemu odboru. V razpravi pa je zastopnik podjetja »Niko« dejal tudi tole: »Vila je naša last in jo ne damo, pa konec!«

Nedvomno nosi za tako neuspešno sejo precejšen del krivde tisti, ki je sejo vodil, ker ni bil dovolj pripravljen. Odborniki pravijo, da na take seje ne bodo več prihajali.

C. N.

Anketa med mladimi seminaristi

PREDLOGI IN POBUDE

Poročali smo že, da so v sobotošem socialističnem družbenem sile v Dijaškem domu na Zlatem polju zaključili 5-dnevni ideološki seminar za srednješolsko in vajensko mladino, ki ga je na pobudo Okrajnega odbora Zveze borcev priredil Okrajni komite LMS Kranj. Seminar je imel namen seznaniti udeležence z osnovnimi značilnostmi in vlogo LMS v na-

stemu. Govorili so o šolski reformi, o ozadju napadov vzhodnega bloka na Jugoslavijo, o vlogi in pomeni ZK in o šolstvu na Koroskem v zvezi s kršitvijo mirovne pogodbe.

Med seminaristi, ki jih je bilo 61, so ob zaključku seminarja izvedli anketo, ki je dala precej zanimivih in koristnih napotkov za delo mladinske organizacije in pokazala na vrsto težav, ki jih bo treba odpraviti.

Kaj misliš o izboljšanju dela mladinske organizacije? Večina udeležencev je na to vprašanje odgovorila, da se je treba izogibati suhoparnosti, neživljenskih predavanj in slabo organiziranih sestankov. Boljše je treba pripraviti sestanke. Mladinska vodstva naj se izogibajo preživeli obliki dela. Treba je najti nove oblike, ki bodo dostopnejše sedanjim razvojni stopnji mladega človeka. Nekdo v anketi predlaga, da bi skupinske izlete v naravo, po poteh partizanskih enot in ob pripovedovanjih starih skojevcev, lahko koristno uporabili zlasti letos ob 40-letnici KPJ, za seznanjanje mladih z našo preteklostjo. Nekateri menijo, da mladinska organizacija premalo skrbi za kulturno in družabno življenje mladine. V kulturno-prosvetnih društvi in sekcijah je še vedno premalo mladih. Mladinske organizacije po vaseh naj bi prirejele družabne večere s plesom in kratkimi kulturnimi programi.

Mnenja seminaristov o strokovnem in ideološko-političnem izobraževanju so precej enaka. Vsi si želijo strokovnih predavanj in tečajev, vsi želijo napredovati v svoji stroki. Strokovne tečaje naj bi prirejali v tistih podjetjih, kjer mladi nimajo ustreznih kvalifikacij. V skoraj vseh podjetjih na Gorenjskem je namreč precejšen odstotek ljudi — ne samo mladih — ki nimajo tiste kvalifikacije, ki jo zahteva delovno mesto, na ka-

obeležiti 15-letnico tragičnega dogodka, ko je bilo tam ustreljenih 50 talcev.

Na gimnaziji v Kranju so tudi ustanovili odbor za proslavo 40-letnice. V odbor so imenovali skupno 6 članov iz vrst profesorjev in dijakov. Poleg zbiranja gradiva in sodelovanja z občinskim odborom so sklenili povabiti tudi bivše dijake te gimnazije, ki so nekoč tu vodili napredno gibanje ali bili celo izključeni zaradi revolucionarnega delovanja. Pripravili bodo poseben program predavanj o delu KPJ, SKOJ in sindikatov, v katerih bodo poleg profesorjev nastopili tudi znani revolucionarji in borci iz NOB.

K. M.

Program prireditev v kranjski občini

V ponedeljek popoldne je imela sejo komisija za program pri občinskem odboru za proslavo 40-letnice KPJ v kranjski občini. Na seji so sklenili, da bodo razen mnogih manjših proslav v kolektivih ob priliki proslavljanja revolucionarnih dogodkov iz preteklosti, predvsem proslavljali 17. obletnico bojev in junaške smrti mladincev-skojevcev v okrogliški jami, občinski praznik 1. avgusta in pa obletnico velike tekstilne stavke, ki se je začela 20. avgusta 1936. leta v bivši tovarni »Jugočeška« v Kranju in se razširila na vse kranjske, tržiške in loške tekstilne tovarne. Proslava na Okroglem sovpada s centralnimi svečanostmi v okviru praznovanja 40-letnice KPJ, ki bodo 19. in 20. aprila. Zato jo namenjajo toliko slovesneje proslaviti. Dne 19. aprila zvečer pa bo razen tega še svečana akademija.

V jubilejnem letu KPJ namenjajo v Kranju odkriti tudi doprsna kipa narodnemu heroju Ivu Slavcu-Joklu in prvemu sekretarju Okrožnega komiteja Francu Vodu-pivcu.

Zahteve članov TD Begunje na občnem zboru

Sodišče naj krivce kaznuje

Razprtije in nesposobnost gospodarjenja povzročile moralno in gmotno škodo

Pod naslovom: »Kadar se ne ve, kdo pije in kdo plača,« smo že poročali o nekaterih nepravilnostih v gostišču v Dragi pri Begunjah. Na občnem zboru Turističnega društva so člani obsojali take in številne druge pojave, kot nam priča naslednji dopis.

V soboto, 31. januarja zvečer je bil redni letni občni zbor Turističnega društva Begunje.

Obračun dela, katerega je zboru predložil stari upravni odbor TD Begunje, ni bil popoln. Poročilo je bilo pomanjkljivo tudi zato, ker ni vsebovalo predloga programa dela TD za leto 1959.

Dosedanji odbor se je sicer trudil, da bi poleg oskrbovanja Doma v Dragi pri Begunjah, opravljal tudi druge turistične naloge. Toda v prvi nalogi odbor ni uspel. Le v deloma pa je bilo narejenih nekaj manjših propagandnih akcij in dana iniciativa organom ObLO Radovljica, da so razširili in popravili dovozno cesto v Drago. Na predlog TD so bile uvedene tudi nekatere avtobusne povezave Begunje z Jesenicami, Kranjem in Radovljico. TD je popravilo tudi nekaj kažipotov na svojem področju ter poskrbelo za popis za-

sebnih turističnih sob in s pomočjo Gorenjske turistične zveze poskrbelo za nabavo opreme turističnih sob. Gorenjska turistična zveza je v svojih perspektivah tudi propagirala Begunje, grad Kamen in Dom v Dragi.

Vendar je neenotnost v TD Begunje povzročila v društvu težko moralno in finančno stanje.

Noben organ TD Begunje ni bil sposoben pošteno in pravilno gospodariti z Domom v Dragi.

Občni zbor je po dolgi razpravi sklenil, da se zamenjajo vsi dosedanjí organi TD. Hkrati so sklenili, da se Dom v Dragi začasno zapre in končno ugotovi dejansko stanje, nato pa takoj z novimi organi začne s pravičnim in poštenim delom. Vse nepravilnosti bodo prijavili sodišču, ki naj krivce kaznuje.

Člani TD Begunje in množične organizacije bodo morali nuditi mnogo podpore novemu upravnomu odboru, da bo lahko nastopal enotno in odločno. Le na ta način se bo dalo popraviti obstoječe stanje, Begunjam pa priboriti zopet tisti turistično-organizacijski ugled, ki so ga nekoč uživale in ki ga sicer tudi zaslužijo. b. č.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH PRESKRBA

To pot ni beseda o eni sami občini. Gre za preskrbo. To vprašanje je važno za vse naše kraje, hudo pereče pa je v močnejših potrošniških središčih kot na primer na Jesenicah, v Trzinu in tudi v Kranju. Medtem ko trgovska podjetja razmeroma dobro zadovoljujejo potrošnika s tekstilnim in drugim industrijskim blagom, je preskrba z življenjskimi potrebščinami dokaj težavnejša. Na zborih volivcev in drugod je slišati zlasti precej pripomb in tudi upravičene kritike o preskrbi z mlekom, sadjem, zelenjavo in drugimi kmetijskimi pridelki.

Kako usmerjati preskrbo s temi potrebščinami v prihodnje? Kakšno vlogo naj bi imela kmetijska posestva. Poslovna zveza oziroma kmetijske zadruge? Kakšne organizacijske spremembe so predvidene, da bi izboljšali preskrbo s temi potrebščinami v naših delovnih središčih?

S takimi vprašanji smo se oglasili najprej pri predsedniku OLO Kranj Vinku Hafnerju.

O tem je bilo že govora na okraju, je povedal tov. Hafner. Za ureditev nekaterih težav v preskrbi z mlekom se je zavzel celo Izvršni svet Slovenije. Pri tem gre za odkupna oziroma za preskrbovalna področja sosednih področij goriškega in ljubljanskega okraja. Tudi vprašanje odkupnih cen mleka zahteva širše razpravljanje v okviru republike, ker je prišlo do nekaterih neskladnosti.

Za izboljšanje preskrbe s sadjem in zelenjavo so predvidena tako imenovana preskrbovalna podjetja. Pred kratkim je bilo v okrajnem merilu tudi posvetovanje s prizadetimi podjetji in predstavniki občin. Gre za trgovska preskrbovalna podjetja, ki naj bi brez prekupčevalnih nagibov z dogovori s proizvajalci zagotovila potrebne količine blaga. V dogovoru je seveda potrebno vnaprej določiti tudi odkupno ceno. Ta pa utegne biti zaradi nihanja proizvodnje in drugih okolištnosti v nasprotju s stvarnimi cenami na trgu. Se pravi, da preskrbovalno podjetje vnaprej

prevzame riziko morebitne izgube. Ljudski odbori bi jih morali podpreti s potrebnimi garancijami.

Kako pa je s to rečjo pri občinah? Kako daleč so priprave v zvezi s trgovinami?

S takim vprašanjem smo se obrnili še na občinski ljudski odbor v Kranju. Povedali so, da je to vprašanje res na dnevnem redu njihovega Sveta za blaginjo in promet, ki bo zasedal prihodnji teden. Zamisel o teh trgovinah je dokaj dobra. Toda za praktično uveljavljanje so mnoga vprašanja še neresena.

Verjetno se s tem vprašanjem borijo tudi v drugih potrošniških središčih.

K. M.

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preključ 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50 % popusta. Telefonska številka naročnika in oglasnega oddelka je 475, uredništvu 397.

Kupim suhe mesecsnove in smrekove deske 25 mm, poleg tega tudi nekaj 50 mm. Krelj, mizar, Kranj, Stara cesta 13. 2430

Od mlekarne do Krtine v Čirčah sem v ponedeljek ob 17. uri izgubil desno usnjeno rokavico. Najditega prosim, naj jo odda na Smedniško c. 15. 2433

Prodajam v odličnem stanju harmoniko klavirsko 24 basov »Hohner«, Fende Vido, Kokrica 14, Kranj 2434

Prodajam 11 tednov brejo svinjo ali zamenjam za pitanca in 5 mladih prašičkov. Pavlič Kristina, Ljubno 21, Podnart. 2453

Prodajam 4 mesece stare prašičke. Savs, Bašelj 9, Predvdor. 2436

Motorno kolo generalno obnovljeno, sumi voz 16 col ter možno in žensko kolo ugodno prodajam. Zg. Senica 16 pri Medvodah. 2437

Prodajam nekaj voz hlevskega gnoja. Sp. Brniki 11, Cerklje. 2483

Konj star 10 let, srednje težak, zdrav, priden in krotak, naprodam. Brezje 52. 2439

Prodajam enostanovanjsko hišo. Naslov v oglasnem oddelku. 2440

Prodajam 20 mesecev staro kobilico »Hoflinger« ali zamenjam za govedo po dogovoru. Cerklje št. 114. 2441

Prodajam nov voz neokovan ter nove osi in komat za konja. Zamenjal bi tudi za deske. Alič, Preska, Medvode. 2442

Zelo poceni prodajam kuhinjsko opravo in žensko kolo. Jelenčeva 23, Primskovo. 2443

Iščem unotojenko za 4 ure dnevno dopoldan. Ostalo po dogovoru. Primožič, Maistrov trg 10, Kranj. 2444

Treovska pomočnica z znanjem nemščine išče službo v specerijski trgovini z neprekinjenim časom v Kranju. Ponudbe poslati pod »1. marec« v ogl. oddelku. 2445

Honorarno administrativno moč za 4 ure v dopoldanskem času sprejememo. Obrtno podjetje »Pleskarstvo« Kranj, Koroška 23. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. 2446

Iščem gospodinjstvo pomočnico samo za dopoldanski čas. Naslov v oglasnem oddelku. 2447

Moški gre v skupno stanovanje ob progi Kranj-Ljubljana. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 2448

Delavka v drugi izmeni dobi stanovanje. Naslov v oglasnem oddelku. 2449

Opozorjam, da nisem plačnik kakršnih koli dolgov in obveznosti svoje žene Dore Presterl. 2449

Prodajam seme pasje trave. — Franc Potočnik, Bukovica 24, pošta Lelca. 2451

Prodajam del hiše v okolici Kranja. Takoj vseljivo. Naslov v ogl. oddelku. 2452

Delavka dobi stanovanje in hrano. Ostalo po dogovoru. Visoko 68, Senčur. 2453

Obveščam, da sem odprl odvetniško pisarno v Radovljici — Kajuhova 4. Odvetnik: France Galičič. 2454

OBJAVE

Pri AMD Podnart se bo pričel 15. februarja 1959 nov tečaj za šoferje amatere. Prijavite se v sredo 11. februarja od 16. do 18. ure ali v nedeljo 15. februarja ob 8. uri v društveni pisarni v Podnartu. 2436

PREDPUSTNA VESELICA
Kino »Predilec« Šk. Loka priredi v soboto 7. februarja ob 20. uri predpušno veselico. Vabljeni.

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta

JANEZA ZUPANA

iz Senčurja se toplo zahvaljujemo vsem bolnikom, strežnemu in zdravstvenemu osebju na Golniku na lajšanje bolečin in venec, Maksu Erzinu za izkazano pomoč in Mlakarju za poslovljeni govor. — Hvala vsem, ki so ga spremlili na zadnji poti in darovali vence. Družina Zupanova I. V.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj 7. februarja ob 14.30 uri premiera amer. barv. risank Sestavljen program VIII - vstopnina 30 din. Ob 15.45; 17.50 in 20. uri amer. barv. cinemascope film »20.000 milj pod morjem«, ob 22. uri premiera ameriškega barvnega filma »Jezdili so na zapad«. 8. februarja ob 9. uri amer. barvne risanke Sestavljen program VIII, vstopnina 30 din. Ob 10. in 13. uri ameriški barvni film »Jezdili so na zapad«, ob 14.45; 16.50 in 19. uri

ameriški barvni cinemascope film »20.000 milj pod morjem«, ob 21. uri premiera ameriškega barvnega filma »Pohlep po življenju«. »TRIGLAV«, Primskovo: 7. in 8. februarja zaprto.

»SVOBODA«, Stražišče: 7. februarja ob 18.30 ameriški barvni film »Mirni človek«, ob 21. uri premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »Pohlep po življenju«. — 8. februarja ob 13.30 uri premiera amer. barvnih risank Sestavljen program VIII - vstopnina 30 din. Ob 15., 17. in 19. uri premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »Jezdili so na zapad«.

NAKLO: 7. februarja ob 19. uri francoski barvni film »Francoski can-can«. 8. februarja ob 16. in 19. uri premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »Sedem let skomin«.

»KRVAVC«, Cerklje: 7. februarja ob 19. uri ameriški barvni cinemascope film »Sedem let skomin«. 8. februarja — zaprto.

»RADIO«, Jesenice: 7. februarja jugoslovanski film »Dobro morje«. 7. do 10. februarja italijanski barvni cinemascope film »Izgubljeni kontinent«.

»PLAVZ«, Jesenice: 7. do 10. februarja ameriški barvni film »Puščava živi«.

Zirovnica: 7. in 8. februarja ameriški barvni film »Carovnik iz Oza«.

Dovje-Mojstrana: 7. in 8. februarja angleški film »Jaz sem kamera«.

Koroška Bela: 7. in 8. februarja jugoslovanski film »Dobro morje«. 9. februarja ameriški barvni film »Puščava živi«.

Bled: 6. do 9. februarja angleški barvni vstavljeni film »Hiša skrivnosti«. Predstave v petek in ponedeljek ob 20. uri, v soboto ob 17. in 20. uri ter v nedeljo ob 10., 15., 18. in 20. uri.

Radovljica: 6. in 7. februarja ob 20. uri ter 8. februarja ob 15.30, 17.30 in 20. uri italijanski barvni cinem. film »Lepa mlinarica«.

Ljubno: 7. februarja ob 19.30 amer. film »Zigosa«.

»SORA«, Skofja Loka: 6. do 8. februarja francosko-jugosl. cinemascope film »Gubijah«.

Ziri: 7. in 8. februarja ameriški film »Steza slonov«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

»OBZORJE«, Železniki: 6. februarja ob 20. uri ter 8. februarja ob 15. in 19.30 uri ameriški film »Tarzanova prijateljica«.

»DOM«, Sovodnji: 7. in 8. februarja argentinski film »Tajno močvirje«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 15. uri.

Duplica pri Kamniku: 7. in 8. februarja ameriški film »Vohunski lov«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

GLEDALIŠČE

GLEDALIŠČE

»TONE ČUFAR«, JESENICE

V soboto, 7. februarja ob 19.30 uri N. Manzari: »Naši ljubi otroci« — Komedijski v treh dejanjih — Za premierski abonma. Ostale vstopnice v prodaji.

V nedeljo, 8. februarja ob 19.30 uri N. Manzari: »Naši ljubi otroci« — Komedijski v treh dejanjih — Za abonma nedelja — Ostale vstopnice v prodaji. — Zveze z vlaki ugodne.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Alojz Uršič, čuvaj in Angela Spendal, gospodinja; Srečo Zorman, gumar in Marija Vombergar, predilka; Peter Pintar, obrtnik in Marija Zihnerl, kmečka delavka; Franc Thaler, gozdni delavec in Jožefa Pirnar, gospod. pomočnica; Franc Jerše, zidar in Justina Stirn, tkalka; Matijan Beton, usnjarski tehnik in Stanislava Reven, delavka; Franc Sitar, železostrugar in Marija Janša, tkalka; Stanko Omers, tov. del. in Tilka Kopač, predilka; Jožef Ošljak, šofer in Marija Antolin, navijalka; Alojzij Rebol, delavec in Cecilija Rogelj, delavka; Alojzij Potočnik, mesar in Marija Kopic, tov. delavka; Boris Kacin, precizni mehanik in Daniela Perdan, navijalka; Janez Markič, tesar in Marija Bohine, gospodinjica; Franjo Zeželj, ključavničar in Ana Jezernik, tovarniška delavka; Franc Logar, kmetovalec in Franciška Brolih, gospodinjica pomočnica.

V SPOLETNOSTI

SMUČANJE

TRI PRVA MESTA
ZA KRANJČANE

V soboto in nedeljo je bilo v Ravnah na Koroškem prvo letošnje srečanje naših najboljših alpskih smučarjev. Na Uršli gori so se zbrali tekmovalci iz štirinajstih društev, ki so se v izenačenih borbah borili za naslove republiškega prvaka. Vsekakor so bili tokrat najuspešnejši Kranjčani. Osvojili so pri članicah v veleslalomu in slalomu prvo mesto, prav tako pa je tudi Sumi v konkurenci najboljših jugoslovanskih alpskih smučarjev presenetil v veleslalomu vse strokovnjake in zanesljivo postal republiški prvak. Janez Sumi bi verjetno naslov prvaka osvojil tudi v slalomu, če ne bi v prvi vožnji zgrešil vratca (zaradi tega je bil diskvalificiran), saj je v drugi vožnji dosegel najboljši čas. Čeprav je bilo pričakovati, da bosta Kranjčanki Zupančičeva in Ankeletova osvojili prvi dve mesti v slalomu in veleslalomu, ni nihče pričakoval, da bo Ankeletova presenetila v slalomu in pustila za seboj rutinirano Zupančičevo. Verjetno bi ji ta podvig ne uspel, če ne bi Slavica zaradi padca zgubila precej časa. Vsekakor pa od Majde Ankeletove pričakujemo, da bo že v bližnji prihodnosti postala povsem enakovreden tekmeč večletni reprezentantki Slavici Zupančičevi. Tudi ostali tekmovalci iz Kranja so startali z uspehom. Med njimi zlasti Križaj in Jamnik.

Na prvenstvu so razen omenjenih tekmovalcev skoraj vsa prva mesta v vseh disciplinah osvojili Gorenjci. Med njimi pa je bil vsekakor najuspešnejši Jože Dornik iz Trčiča, ki je z mojstrsko vožnjo v slalomu pustil za seboj s precejšnjim naskokom vse ostale tekmovalce. Od ostalih Gorenjcev so se najbolje uveljavili Jeseničani: Stane Klinar, Lakota in Zugovic. Skratka, po prvi večji prireditvi v letošnji sezoni lahko pričakujemo, da bodo alpski smučarji dosegli lahko precej boljše rezultate kot prejšnjega leta.

Rezultati — veleslalom — člani (I. in II. razred): Sumi (Triglav) 1:14,0; S. Klinar 1:16,2; Zugovic (oba Jesenice) 1:17,0; Dornik (Trčič) 1:17,7. **Članice:** Slavica Zupančič 1:23,6; Praček (Jesenice) 1:45,7; Ankele 1:59,1. **Člani** (III. do V. razred): Lunežnik (Branik) 1:26,1; Rakovič (Triglav) 1:27,0 itd. **Slalom — člani** (I. in II. razred): Dornik 1:57,3; Stane Klinar 2:01,1; Lakota 2:02,3; Zugovic 2:03,3 itd. **Članice:** Ankele 1:58,3; Zupančič 2:08,9; Praček 2:18,5 itd. **Člani** (III. do V. razred): 4. Jocič (Triglav) 2:18,0.

SMUČARSKI TEČAJ
NA KRIŽKI GORI

Prve dni tega tedna se je vrnilo 28 dijakov kranjske gimnazije in ekonomske šole z 8-dnevnega smučarskega tečaja na Križki gori. Mlade smučaje, ki so z bivanjem na Križki gori nadvse zadovoljni, so motile le slabe snežne razmere. Tečaj je podprla šola in Počitniška zveza tako, da so dijaki prispevali le minimalen znesek.

NAMIZNI TENIS

DEVET ZMAG ZA TERANA NA TURNIRJU SESTNAJSTORICE
Vsi prijatelji in poznavalci namiznega tenisa so z zanimanjem spremljali turnir najboljših jugoslovanskih seniorjev in seniorek, ki je bil od prejšnjega petnaš do nedelje v Beogradu.

Član kranjskega »Triglava« Teran je iz petnajstih iger dobil devet točk in je le šestkrat odšel premagan od mize. Izgubil je proti Jazviću, Franjčiču, Harangozu, bratoma Markovič ter Hrbudu; premagal pa je: Osmagiča, Pavasoviča, Tomažiča, Hudetza, Vogrinca (!), Kerna, Uzočina, Franjčiča in Gabriča.

Kje moramo iskati vzroke tolikšnega uspeha maturanta Terana? Janez je nastopil prvič na takšnem turnirju in to po daljšem času, ko ni imel nihče prave predstave o njegovi igri. Razen tega je imel pred seboj jasen načrt: odšel je z nalogo, da mora dobiti samo štiri

igre od petnajstih in zaradi tega ni bil psihično preobremenjen. In končno, naklonjen mu je bil tudi žreb ter dokaj dobra kondicijska priprava za tako težak turnir.

Janez sam nam je o turnirju povedal takole: »Prvi dan sem igral fantastično. Ljudje drug za drugim so me spraševali, kaj delam in ali sploh vem, kako igrati. Drugi dan sem imel že zjutraj krizo. Zaradi tega sta me premagala Jazvič in Franjčič. Prvi

JANEZ TERAN

je tvegall vse, jaz pa sem bil premalo ogret, vse mišice so me bolele in mi ni šlo kot bi mi moralo. In ko sem tako bil zaradi poraza precej potrt, se tudi v naslednji igri s Franjčičem nisem mogel zbrati. Le-ta je dobro izkoristil moje razpoloženje. V tretjem srečanju sem imel za nasprotnika Kerna, ga premagal in odletel pa do konca turnirja sem igral morda še bolje kot prvi dan.

Nadalje nam je Teran še pripovedoval, kako so ga potem, ko je premagal Vogrinca, v vsakem srečanju bodrili številni gledalci; pa tudi za novinarje in fotoreporterje je bil prava poslastica. Vsekakor pa sta mu dala največje priznanje zvezni kapetan in trener s tem, da sta ga uvrstila v spisek najresnejših kandidatov za potovanje na svetovno prvenstvo, ki bo od 27. marca do 5. aprila v Dortmundu. Po uspehu v Beogradu lahko upravičeno pričakujemo, da bo Janez Teran v okviru državne reprezentance res odpotoval na svetovno prvenstvo. Zato je želeli, da bi se Teran kot tudi Kern na naslednjem turnirju kandidator osmorice, ki bo čez deset dni (morda celo v Kranju) še enkrat tako odrezal kot se je tokrat. S. R.

PRED REPUBLIŠKIM
TURNIRJEM

Kranj, 7. februarja.

Jutri popoldne se prične v Kranju v avli osemletke »Simon Jenko« republiški turnir, ki ga prireja domači Triglav. Zlasti zanimive borbe bodo v moški in ženski konkurenci. Največ možnosti ima pri prvih Teran, ki se je pred tednom z dobrim plasmanom vrnil iz Beograda. Njegovi tekmeči so: Kern, Tomažič in Podobnik. Pri ženskah pa bo borba za prvo mesto med Plutovo in Trampuževu.

PLAVANJE

KOCMUR ODLIČEN

V soboto in nedeljo je bil v Zagrebu v novem zimskem bazenu dvodnevni plavalni mednarodni miting, na katerem so sodelovali najboljši plavalci iz Jugoslavije, pa tudi znani tekmovalci iz Madžarske ter Italije. V soboto je dosegel vsekakor najboljši rezultat tekmovalca Kranjčan Kocmur, državni prvak na 100 metrov prosto, ki je tokrat prvič v zimskem času v svoji specialni disciplini dosegel čas pod eno minuto — 58,2 sekunde. To je rezultat, ki ga uvršča med vrhunske tekmovalce tudi izven naše domovine. Istočasno pa ta rezultat dokazuje, kakšne uspehe bi lahko dosegli kranjski

STRELSTVO

MLADINCI IZ MOŠENJ
SO SE UVELJAVILI

Preteklo nedeljo so v Radovljici zaključili občinsko ekipno strelsko prvenstvo z zračno puško. Pri članskih ekipah so zmagali strelci iz Radovljice z 2359 krogi, med mladinci ekipa strelcev iz Mošenj s 1021 krogi, pri članicah strelke iz Radovljice s 549 krogi, prav tako pa so bili tudi prvi radovljiški pionirji s 761 krogi.

AVTO-MOTO

V POČASTITEV
40. OBLETNICE KPJ

Preteklo soboto je imelo AMD Podnart svojo prvo redno sejo. Po konstituiranju odbora so izvolili tudi komisije: športno, šolsko in posebno komisijo za delo s pionirji. Sklenili so, da bodo delali kar najbolj vsestransko, seveda kolikor bodo imeli za to možnosti. Tako bodo že 15. februarja pričeli z novim tečajem za šoferje — amatere, poleg tega pa bodo predvajali v Kropi in Ljubnem film »Montaža Mercedes«, medtem ko bo komisija za delo s pionirji takoj izdelala svoj spored prireditev.

TELESNA VZGOJA

3 OBČNEGA ZBORA TVD
»PARTIZAN« NA BLEJSKI
DOBRAVI

V minulih dneh je imelo TVD »Partizan« na Blejski Dobravi redni letni občni zbor. Iz poročil je bilo videti, da so v preteklem letu dosegli lepe uspehe, čeprav imajo težave s prostori, orodjem in vadijskim kadrom. Udeležili so se 12 pomembnejših tekmovalni, na katerih so dosegli lepe uspehe. Razprava je dala precej koristnih napotkov za delo društva v prihodnje. Sklenili so, da bodo povečali disciplino, dobili več vadijskega kadra, poživili delo smučarjev, uredili letna tečaja itd. Posebno živahna je bila razprava o mladini. Predlagali so, naj bi z redno vadbo pričeli že otroci prvega razreda. —an

Šoh

SKOFJA LOKA : KRANJ

Pretekli teden je novoustanovljena šahovska sekcija v Skofji Loki odigrala svoj prvi meddruštveni dvoboj z oslabljenim moštvom Kranja. Dvoboj so odigrali na 16 deskah in se je končal neodločeno 8:8. Rezultat in prvih štirih deskah je takle: Bukovec - Braniselj 0:1, Berčič - Pevec remi, Nadižar: Galof 1:0 in Djordjevič - dr. Gariol 0:1. Vse kaže, da bo končno šahovsko življenje v Skofji Loki le zaživelo. Novo društvo vodi predsednik Braniselj in tajnik Galof. Društvo ima veliko nalogo — popularizirati šah v Selški in Poljanski dolini.

TOKRAT PRVAK BUKOVAC

Na rednem mesečnem brzoturnirju SD Kranj je v sredo, 4. februarja proti pričakovanju zmagal prvokategorik Desimir Bukovac 8, pred moštviskim kandidatom Srdjanom Bavdom 7, in prvokategorikom Čopičem 4 in 101 točke. Naslednji dve mesti sta osvojila mlada igralca Prelovšek in Zavrl. Udeležba je bila tokrat dokaj slaba.

POLFINALNI TURNIR
SE BLIŽA KONCU

Letošnji polfinalni turnir gre h koncu. Nekaj kol pred zaključkom je stanje na tabeli takole: Koren 10,5, Engelman in Djordjevič po 8,5, Prelovšek, Pekovšek, Stagar in Kmetič 7,5, Bratuša 7 itd. Tabela ni popolna, saj imajo nekateri šahisti nekaj več odigranih partij. Vsi, ki bodo dosegli na tem turnirju drugo kategorijo, bodo imeli pravico nastopa v finalu za prvenstvo Kranja. Vzporedno s tem turnirjem se odigrava tudi turnir četorkategorikov. Na tabeli vodi Crček z 10 točkami.

Vsem, ki so ob težki izgubi naše predrage sestre

MICI LAKNER

počastili njen spomin, ji prinesli cvetja in jo spremlili na njeni zadnji poti, nam pa izrekli sožalje, iskrena hvala.

Kokrica pri Kranju, 5. februarja 1959.

Laknerjevi

SPREMENBA AVTOBUSNEGA VOZNEGA REDA

NA PROGI SKOFJA LOKA—ZIRI

Poštini avtobus na progi Skofja Loka—Ziri bo vozil od 5. februarja t. l. ob delavnikih po naslednjem voznem redu:

8.45	Skofja Loka	11.43
9.11	Poljane	11.17
9.19	Gorenja vas	11.09
9.43	Ziri	10.45

Dosedanja vožnja ob 16.10 iz Zirov odpade.

PODJETJE ZA POŠTNI, TELEGRAFSKI IN TELEFONSKI PROMET V LJUBLJANI

KMETIJSKA POSLOVNA ZVEZA KRANJ

Odprodaja od svojih osnovnih sredstev naslednje predmete:

1 tovorni avto Tam Pionir — 3 tonski

1 osebni avto Opel-Super — 4 sedežni

6 kom. skladiščnih tehtnic — nosilnost 300, 500, 700 in 1000 kilogramov.

Vse gornje predmete si zainteresirani lahko ogledajo v skladišču podjetja na postaji Kranj.

Cene in ostale informacije daje uprava podjetja Kranj, Ljubljanska cesta 1 (Hotel Jelen).

Ob drugi premieri DPD „Svoboda“ Kranj

TENNESSEE WILLIAMS:

Steklena menažerija

Kako bomo počastili Prešernov spomin

Največji slovenski kulturni praznik bomo tudi letos kar najdoslej neje proslavili. V ta namen so prosvetna društva, učni zavodi in druge kulturne institucije širom po Sloveniji skrbno pripravile lepe proslave in podobne prireditve.

MANIFESTACIJA GLASBENE KULTURE V KRANJU

Svet Svoboda in prosvetnih društev ObLO Kranj je v počastitev Franceta Prešerna priredil revijo pevskih zborov in instrumentalnih ansamblov. V četrtek, 5. februarja ob 20. uri so v Prešernovem gledališču nastopili pevski zbori, drevi, ob 20. uri pa se bodo predstavili instrumentalni ansambli. Vokalno kulturo so zastopali moški sekstet DPD »Svoboda« Senčur, ženski pevski zbor KUD »Straža«

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME V KRANJU

110. obletnico Prešernove smrti bo počastilo tudi Prešernovo gledališče. V ta namen je povabilo v Kranj SNG Drama iz Ljubljane, ki bo uprizorilo v nedeljo, 8. februarja Williama Shakespearea komedijo »Ukročena trmoglavka«. Kot ob prvem gostovanju, kaže, da bodo gledališčniki iz Ljubljane tudi ob tem srečanju privabili v kranjski gledališki hram množico obiskovalcev.

Za uvod beseda o repertoarni politiki kranjske Svobode.

Če smo ob prvi premieri letošnje gledališke sezone — gledali smo Ostrovskega satirično komedijo »Gozd« — ob misli na občinstvo skeptično zmajevali z glavami, tedaj nas bo tokratna izbira dramskega dela toliko bolj začudila. Uprizoriti Tennesseeja Williama Ste-

storila kranjska Svoboda. Doslej je bilo delo še vedno uprizarjano le pod naslovom »Steklena menažerija«.

Igra je zanimiva predvsem zaradi svojevrstnega dramaturškega prijema, s katerim se hoče avtor ogniti konvencionalnemu realizmu v dramaturški gradnji. V svojih stremeljih je šel še dlje: dramsko tehniko

za toplotno besedo, ki spregovori v prid ponižanih in razžaljenih malih ljudi, ki jih je življenje, ne po lastni krivdi, potisnilo na stran, na pot hrepenenja po nedosegljivih lepotah. Čeprav je zgodba zrasla iz trpke in surove vsakdanjosti, je odeta v rahlo patino poetičnosti in romantiziranja, kar daje pripovedi nadih pravilčnosti.

Igro je režiral ing. Boris Valenčič. Brez zadrževanja lahko trdimo, da se je znal režiser s tenkočutnim posluhom približati svetu malih ljudi in izluščiti iz dela vodilno misel: klic po humanosti. Ne morem pa se znebiti vtisa, da režijski koncept ni bil obdelan v vseh epizodah z enako skrbnostjo. Nekateri prizori so spregovorili z iskreno in nepotvorjeno avtorjevo govorico, drugi pa so izzvenili v prazno. Morda bi kazalo bolj paziti na statiko in premike, ki vselej niso bili psihološko utemeljeni. Situacijski premik še vedno ne more nadomestiti govorne dinamike premiki naj bodo psihološko utemeljeni. Sicer pa je uprizoritev dokaj umirjeno rasla od epizode do epizode. Če gledamo na režijski koncept kot celoto, tedaj smemo govoriti o nespornem uspehu.

Amanda Wingfieldova je bila zapušana Mili Valenčičevi. Lik matere, katere ljubezen je razpeta med razkošjem spominov iz preteklosti in željo po sreči svojih otrok, je risala z drznimi toni svojega obširnega igralskega registra. Njena tragika bi prišla do še večje veljave z nakazovanjem subtilnih občutij z notranjo igro. — Njeno hčer Lavro je oblikovala Miša Fajonova. Bila je prosjana, kot steklena figurica krhka in v pravilni svet zamaknjena lepota, ki je bila bolj podobna sanjskemu prividu kot živemu bitju. Kaj bi lahko še povedali v njen prid? Ugajala bi tudi avtorju. — Toma Wingfielda je zaigral Bogdan Fajon. Njegovi veterinarski razdražljivosti in trenutnim grobotim smo verjeli in čutili, da se pod navidezno trdo skorjo skriva toplo srce sina — skrbnika. Morda smo mu celo verjeli, da se bo nekoč vrnil k materi in sestri ter jima prinesel drobec njunega sanjskega sveta. Tudi Tom — pripovedovalec je bil skrbno iz-

delan, vendar ne bi škodovalo, če bi bil včasih toplejši v glasovni modulaciji. — Tudi Jim O'Connor Toneta Hotka je bil soigralcem enakovrednega lika. Namen postaviti povprečnega Američana, se kot ostalim tudi njemu ni povsem posrečil. Bil pa je topel, iskren in neposreden ob priznanju krivde, da je njegova trenutna lahkomišelnost vzbudila pri Lavri ljubezen, trenutek nato pa trpko spoznanje.

Scena Saše Kumpa je dajala uprizoritvi domiselni in funkcionalni okvir. Vsekakor je Svoboda zabeležila s Stekleno menažerijo uspeh, na katerega so lahko režiser in poštvalni igralci ponosni.

S. S.

Dve razstavi v Mestnem muzeju v Kranju

Nesladkobna umetnost Mire Pregljeve

Neki kritik je skupino francoskih poimpressiističnih slikarjev ogorčeno poimenoval »fauvist«. Za besedo, ki jo je izrekel, nimamo v slovenščini primerne nadomestila. Morda ji še najbolj ustreza izraz »podivjanci«, ki pa s svojo nespravljivo ostrino presega pomilovalno pikrost francoskega pojma.

Vzklik graje — torej — je dal ime precej vidni smeri modernega slikarstva, smeri, ki ima med sodobnimi ustvarjalci mnogo pripadnikov, čeprav ji začuda manjka točno določen program, ali bolje, čeprav v njenih arhivih ni najti kričavo napisanih deklaracij in manifestov, kakršne so si umišljali v propagandne ter reklamne svrhe pristaši drugih likovnih struj dvajsetega veka.

Fauvisti priznavajo predmetnost, toda med naturaliste in realiste jih vendarle ne moremo šteti, ker prezirajo dolgočasno kopiranje prirode ter sladkobno idealiziranje naravne resničnosti.

Fauvisti prisegajo na čistost barv, in sicer takšnih, kakršne so same od sebe, kakršne so na paleti. Impresionistični način slikanja, ki je neolajljivo povezan z načelom, da naj bodo barve takšne, kakršne vidimo v prirodi, odklanjajo. Njihov kolorit prav zato ni umirjen, temveč živ, skoroda kričav, pritiran do skrajnosti.

Fauvisti v skladu s svojim priznavanjem predmetnosti in barvne pestrosti ljubijo tudi močne konture, obrise. Na platna jih nanašajo z drznimi potezmi, ki jih hoteli zanesljivo ločiti stvari od stvari. Naravno podoba predmetov, njih videz s tem občutno deformirajo in se tako oblikovno približajo ekspresionistom, toda vsebinsko, notranjo globino le-teh skušajo doseči samo nekateri od njih.

Olja, gvaši in risbe Mire Pregljeve so po svojem slogu ujemajo s slikarsko smerjo, ki smo jo opisali. To so pogumno, morda celo malce preveč energično zasnovane upodobitve polj, sadovnjakov, obmorskih vedut, mestnih ulic ter človeškega vrveža pred kinom, v slaščiarni, na

trgu itd. Nedodelanost tega ali onega motiva, izvirajoča menda iz ne-kakšne živčno-sunkovite naglice ustvarjanja, ne učinkuje kot hiba, marveč se zdi nujna in po svoje privlačna (Mlačev). Od olj zaslužijo omembo zlasti: Semena, Jablane,

Južina, Piran, Šivalnica in Ičičimreže. Med gvaši pa: Piran, Koper, Opatija, Riječina, Reka, Ljubljanske tromostovje, Kolodvor, Colnarna, kmečki motivi in že omenjene upodobitve mestnega živčava.

S. Eržen

Iz arzenalov preteklosti

Hkrati s likovno razstavo Mire Pregljeve je bila v zgornjih prostorih muzeja odprta tudi razstava starega orožja, ki ga je prispeval muzejski depo.

Razstavnimi predmeti sicer ne predstavljajo vseh vrst orožja, vendar segajo dokaj daleč v našo preteklost, in sicer v začetek 16. stoletja — v dobo kmečkih uporov. Iz te dobe je ohranjena primitivna izdelana tlačanska sulica. Podobno orožje predstavljajo helebarde iz 17. stoletja.

Dokaj obširna pa je zbirka različnejših sabelj, bajonetov in sprehajalnih palic z vdolanimi bodali iz 19. stoletja. Enako velja tudi za puške in pištole. — Zanimive so pištole kremenjače iz

sredine 18. stoletja in pištole na udarno glavico; pozornost vzbujajo tudi bogato okrašene in z srebrom okovane skrbkobosanske »Kubare« iz prve polovice 19. stoletja.

Zbirka orožja je povezana tudi z nekaterimi predmeti, ki so služili vojakom v preteklih stoletjih. Semkaj sodijo čutare, posebno redkost pa predstavlja z železom okovana vojaška blagajna v empirskem slogu (iz časa Napoleona-vih osvajanj).

Razstavo poživljajo nekatere slike in panjske končnice, ki prikazujejo lovske prizore in podobno motiviko. — Razstava bo odprta do 20. februarja.

S.

DPD Svoboda „France Prešeren“ na Breznici zaživel

„PASTIRČEK PETER in KRALJ MALIBAN“ razveselila najmlajše

Po daljšem odmoru se nam je DPD Svoboda »France Prešeren« na Breznici v nedeljo, 25. januarja, predstavilo z najmlajšimi igralci, ki so v spretni režiji tov. Julke Dolžanove ljubko zaigrali »Pastirčka Petra in kralja Malibana«.

Prekinitev električnega toka je stopnjevala nestrpnost najmlajšega občinstva, ki se je komajda umirilo, ko se je končno zastor dvignil. Otroci so s pridržanim dihom sledili dogajanju na odru, trepetali ob zlih ukanah hudobne čarovnice Hudemore, pa se spet sproščeno nasmejali, kadarkoli se je pojavil na odru hlapec Gašper Siroka, ki ga je od-

lično upodobil priljubljeni Maks Pogačar.

Zadovoljni so zapuščali malčki, pa tudi starši (ki bi sicer lahko v večjem številu podprli prizadevanje najmlajših), uspelo igrice. Prisrčen aplavz hvaležnega najmlajšega občinstva pa naj bo prirediteljem, ne samo znak priznanja, saj so svoje vloge vsi nastopajoči zelo dobro odigrali, temveč predvsem dokaz, kako zelo si mladina takih igrice želi, posebno še če sama v njih sodeluje.

Dramska sekcija pa pripravlja Nušičevo »Sumljivo osebo« v režiji tov. Mlekuša. Premiera bo v prvi polovici februarja.

-b-

Iz knjige obiskov

v Prešernovi rojstni hiši

Malo jih je med nami, ki še niso obiskali rojstne hiše nesmrtnega poeta dr. Prešerna v Vrbi. Kogarkoli je prevzela nedosegljiva lepota njegove besede, ima za svojo kulturno dolžnost, da obišče kraj, kjer mu je tekla žibel, — da se spozna z okolico, ki je nanj vplivala in o kateri je pel.

Skozi vse leto prihajajo obiskovalci. Ko zacvete Vrba v prvem pomladnem cvetju, se pojavijo prvi avtobusi s šolarji in izletniki. Iz vseh krajev naše domovine sprejema Vrba, prijazna vas pod Stolom, ponosna na svojega velikega sina, njegove goste. A ne samo domačini... V poletnih mesecih prihajajo tudi gostje iz drugih držav, onstran naših meja.

Tako je v spominski knjigi, ka-

mor se vpisujejo obiskovalci, zabeleženo v lanskem letu preko 6.250 podpisov. Med njimi so delegacije iz Poljske, Švedske, Anglije, so podpisani obiskovalci iz Rusije, celo iz Indije in Japonske. Najštevilnejši so podpisi naših rojakov, ki se vračajo na obisk v domovino in ne gredo nikoli mimo Prešernove rojstne hiše. Kdorkoli obišče Bled, ali naše planine, vsak se mimogrede ustavi v prijazni rojstni hiši. Topla domačnost in zlasti prelepa najbližja okolica rojstnega doma z Markovo, cerkvijo, sta zapustila nepozabne vtise tudi priljubljenemu filmskemu igralcu Gerardu Philippu, ki je aprila 1955 obiskal Vrbo in se dalj časa zadrževal v hiši, ki nudi predvsem tujcu zanimivosti. Prešernove dobe.

-b-

Pred letno skupščino

Občinskega Sveta „Svobod“ in prosvetnih društev Jesenice

Na zadnji seji občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev Jesenice so člani sklepali o pripravah za letno skupščino, ki bo v nedeljo, 22. februarja ob 9.30 na Dobjem. Skupščina bo pregledala delo »Svobode« in prosvetnih društev v minulemu letu in nakazala napotke za prihodnje delo.

Tudi lani je bilo delo naših prosvetnih društev navzlic najrazličnejšim težavam plodno. Rezultate, dosežene na glasbenem področju, bo pokazala revija pevskih zborov

in instrumentalnih ansamblov na Jesenicah 14. in 15. februarja, ki bo posvečena 40-letnici ZKJ. Istemu jubileju bo posvečena tudi revija dramskih družin, ki bo razen jeseniške, vključevala tudi radovljiško in blejsko občino. Revija ne bo samo pregled dela gledaliških amaterjev v omenjenih občinah, temveč tudi izbirno tekmovanje za sodelovanje na velenjski reviji amaterske gledališke dejavnosti.

Precejšnje uspehe so dosegla društva tudi pri splošnem izobraževanju, ki je postalo tudi za občinstvo zelo cenjena oblika kulturnoprosvetnega dela.

Prav ob teh nalogah pa čaka društva še obilica dela. Sklepi mariborskega kongresa »Svobod« še niso

povsod uresničeni, pa tudi pismo CK ZKJ nudi toliko gradiva za vsakdanje delo v društvih, da mu bomo morali posvečati več pozornosti kot doslej.

Prav na te naloge želi še posebej opozoriti letna skupščina prosvetnih društev jeseniške občine; sama razprava pa bo najbrže tudi nakazala možnosti novih oblik dela v društvih.

Občinski Svet »Svobod« na Jesenicah je tudi razpravljal o kandidatih za Čufarjeve nagrade, ki jih skupščina podeljuje najzaslužnejšim Svobodašem; na predlog društva bo nekaterim dolgoletnim in najpošrtivovnejšim delavcem podeljeno odlikovanje »Svoboda«.

-ae-

Pred četrto premiero gledališča „Tone Čufar“

Nicola Manzari: »Naši ljubi otroci«

Komedijo italijanskega komedio-grafa Manzarija »Naši ljubi otroci« je lani uprizorilo Mestno gledališče v Ljubljani. Čeprav kritika uprizoritvi ni bila posebno naklonjena, je delo vzbudilo med občinstvom precej pozornosti.

Res je, da komediji ne kaže pripisovati kakšnih posebnih umetniških kvalitiet, saj se premočno zgleduje pri lahкотni bulvarski francoski komediji in skonstruirani sodobni ameriški igri. Kljub temu pa problem, ki ga obravnava, ni samo aktualen v Italiji, temveč tudi drugje, saj je vprašanje odnosa doraščujočih pubertetnikov na eni in staršev na drugi strani pereče in zanimivo. Usodna pomota, da starši obravnavajo svoje otroke zgolj kot otroke, tudi potem, ko dozore v zrele fante in dekleta, služi tudi »Našim ljubim

otrokem« za fabulistično osnovo. V tem pogledu delu ne kaže odrekati določenih pedagoških kvalitiet, seveda z večjo mero ironije, kot pa globokomunega razmišljanja.

Ob spotačljivi zgodbi, ki jo spretno podtakneta hčerka in sin, da bi se znebila deklisih kit in kratkih hlač, bi lahko imelo užaljeno samoljubje očetovske in materinske ljubezni tudi tragične posledice. Vendar se vse srečno konča ob spoznanju, da so v modernem in živčnem svetu vzrasli otroci, res da zrelejši, toda v bistvu nepokvarjeni in vendar naši ljubi otroci.

Še beseda, dve o tekstu. Čeprav ni v njem ničesar, kar bi vsakdanje življenje ocenilo za nedostojno, puritanskim in dlakocepskim ušesom ne bo ravno prijal; intimnosti na odru ne morejo biti spotačljive, če

so ubrane na pravo mero, malomeščansko privzdignjeni in farizejski morali pa so seveda lahko greh. Prav ta neposrednost in brezobzirnost »Naših ljubih otrok« so odlika, ki bo lahko prijetno zabavala in marsikaj odkrila tistim, ki so že pozabili, da so bili »ljubi otroci« tudi sami.

-ae-

Kulturni drobci iz Škofije Loke

● Dramska sekcija DPD »SVOBODA« iz Škofje Loke, je pred kratkim z velikim uspehom pripravila svoje II. nagradno tekmovanje pod naslovom »NEZNANI TALENTI NASTOPAJO«. Novost je bil nastop humoristov »SVOBODE«. Največji uspeh pa so dosegli trije člani družine Igličar iz Reteč. Loška publika je štirikrat napolnila dvorano ter nastopajočim, posebno pa uspeli re-

žiji predstave, dala vse priznanje. Prihodnja tovrstna prireditve bo že letošnja spomlad.

● Državna glasbena šola je v prvem polletju dosegla lep napredek, kar so posebno opazili poslušalci in terne produkcije. Napredku ja pri pomogla predvsem pomladitev učnega kadra. Problem zase pa so še vedno slabi instrumenti.

● V zadnjih mesecih se je močno povečal obisk mestne knjižnice in čitalnice. To narekuje razširitev delovanja te ustanove. Zato bo v kratkem dobila knjižnica vse spodnje prostore doma ZB, kajti muzej NO se je prav tako preselili na loški grad.

J. K.

MLADA RAST

JOŽE VARL:

Otroci smo se ga zelo bali. Bil je že star, ves kosmat in vedno skuštran. Sključen v dve gubi je hodil oprt ob grčavo palico in treskal z njo po kamenju. Kadarkoli nas je zagledal, nam je zagrozil z njo, da smo se razbežali kakor jata vrabcev. Hodil je od hiše do hiše in prosil miloščine.

Kadar se je bližal naši hiši, smo se vsi otroci poskrili za peč. Tedaj nas ne bi nihče spravil izza peči še za slajšo reč ne. Najbolj groza je tako. Zletel je do malega vrab-

pa nas je bilo tega, ker so vsi pravili, da Tičejed prav slastno je drobne ptičke. Pravili so, da jih ujame na limance in jih potem natakne na žico. Tako nanizane da potem v žerjavico in speče s perjem, kljunom in nožicami vred ter nato poje. Po pravici smo se ga bali. Kaj neki bi bilo, če bi še z nami kaj takega naredil!

Bilo je v nedeljo popoldne, ko smo vsi čepeli pri oknu in gledali ven. Z oblakov se je že zloilo in po tleh so ležale velike luže. Mama nas ni pustila ven. Pa tudi vsak čas se je pripravljalo, da se bo ulila nova ploha. Tako nam res ni preostalo drugega, kakor da smo vdano čakali, kdaj bo tega dolgačnega popoldneva konec. Za zabavo smo se prerivali pred oknom sem ter tja.

Tedaj pa smo postali pozorni na nekaj, kar še nikdar prej nismo videli. Iz sosedovega žleba je vzletel vrabček in začel vabiti mladička, naj se počene za njim. Zletel je na drevo in nazaj, pa spet na drevo in nazaj, zraven pa na vso moč ščebetel.

Mladi vrabček je čepel na robu gnezda. Ni si upal razprostrti svojih drobcenih kril. Zalostno je čvkal in ni se mu dalo pognati se za svojim očetom. Tedaj se je oče vrabec ujezil. Vsaj zdelo se nam še za slajšo reč ne. Najbolj groza je tako. Zletel je do malega vrab-

čka in ga rahlo sunil. Lahko, da je bila samo nesreča, lahko pa ga je sunil tudi hote.

Vrabček je zanihal, razprostrl svoje perutničke in nesigurno vzletel. Hotel je zleteti na vejico bližnjega drevesa, toda tik pred drevesom mu je zmanjkalo moči. Frfotaje je padel na tla naravnost v veliko lužo. Brezmočno je čvkal v njej in presunljivo čvkal. Nad njim je prav tako čvka je letal njegov očka in ga hrabil. In da je bila nesreča še večja, se je izza oglav prav tedaj pokazal kosmat obraz Tičejeda.

Vsem nam je zastal dih. Kaj bo sedaj?

Tičejed je zagledal neboljenega vrabčka, ki je čofotal v luži. Pogledal je okrog sebe, se sklonil in ga pobral. Se danes ga vidim, kako je čvkačočega vrabčka držal v svojih velikih rokah. Onemeli smo in čakali. Ali ga bo spravil v malo ho ali ga bo kar precej pojedel?

Tedaj so se Tičejedove dlani dvignile in malo kopico presunljivo čvkačočega vrabčka je ponel k ustom. Zakričali smo. Mišili smo, da ga bo takoj pojedel. Toda Tičejedove oči niso govorile nič zlobnega. Nasprotno! Iz njih je sijal prijeten žar. Malega premražnega vrabčka ni ponel v usta, le dahnul je vanj in ga s svojo sapo grel. Nato je stegnil svoje roke in ga varno položil na drevo. Stari vrabec je takoj priletel k malemu in ga očetovsko ljubkaval.

Tičejed se je spet ozrl naokrog in ko je zagledal nas, se je namnehlil. Od tedaj dalje se ga nismo več bali. Kadarkoli ga je pot nanesla v našo hišo, smo šli celo do njega in otipavali njegovo nenasično malho. Ime Tičejed pa mu je ostalo še vedno, čeravno ga ni zaslužil.

Za bistre glave

1. Kolika je površina Jadranskega morja? (400 000 km²)
2. Kje živi krvoločna mačka jaguar? (v Amazoniji)
3. Koliko mest nad 100 000 prebivalcev je v Jugoslaviji? (19)
4. Koliko tehta 1 liter vode? (1 kg)
5. Kateri je največji ocean? (Tihoo)
6. Katera gora je večja Triglav ali Olimp? (Olimp)
7. Katera kovina je najtežja? (uran)

Ali že veste...

...da bomo tudi letos dostojno proslavili Dan mladosti ob rojstnem dnevu maršala Tita, 25. maja. Proslave bodo po vseh solah in družtvih in to po vseh vaseh in mestih naše domovine;

...da se bo posvetila tem proslavam še večja pozornost in poseben pomen, ker bo to ena največjih manifestacij v okviru praznovanja štiridesete obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ;

...da bodo tudi letos naši mladinci in mladinke in seveda tudi pionirji sodelovali v štafetah, ki bodo nosile palico in v njej vse lepe želje maršalu Titu za god;

...da se bo letos štafeta mladosti pričela v Zagrebu, ker je bila pred 40. leti ravno v tem mestu ustanovna skupščina komunistične mladine. Razen te glavne in enotne štafete bodo okrajni, občinski in republiški mladinski odbori organizirali še posebne štafete, v katerih bo sodelovala vsa naša mladina in bodo obiskale vse kraje, kjer so se vršile med vojno znamenite bitke in na katere so vezani pomembni datumi iz novejših zgodovine Jugoslavije;

...da bo blizu 51 000 mladincev tudi letos gradilo oziroma nadaljevalo z gradnjo avtomobilske ceste Bratstvo in enotnost, ki bo vezala Ljubljano z Beogradom in dalje s Skopljem. Po vsej Srbiji so se mladinci že jeli pripravljeni v delovne brigade, ki bodo gradile letos na odsekih od Paračine do

Niša in od Negotina ob Vardarju do Demir Kapije;

...da bo v pripravljanih in glavnih delih sodelovalo na letošnji zvezni mladinski akciji 19 440 fantov in deklet iz Srbije v 162 delovnih brigadah, skupaj pa 50 tisoč 880 mladincev. Na odseku avtomobilske ceste skozi Srbijo bo delalo 43 920 fantov in deklet, na odseku skozi Makedonijo pa 6 960. Od 1. marca do 29. novembra, ko bo ta avtomobilska cesta od Paračine do Niša in od Negotina do Demir Kapije dograjena bo mladina Jugoslavije zgradila 104 km novega sodobnega cestišča. Izkopati in v nasipe vgraditi bo morala 1 616 000 kubičnih metrov prsti in kamna, zgraditi 16 večjih mostov 27 podvozov, 220 usekov in več drugih objektov;

...da bo s pomočjo naše pridne mladine kmalu zgrajena avtomobilska cesta Bratstvo in enotnost, ki bo povezala vse naše bratske narode;

Rebus
Rešitev: sokol

A če bi zima Pusta ukanila, za to bi reva se preveč kesala, saj Pust zagodel bi ji pesem tako, da bi zares na luno jo pobrala!

Bi koledarju Pust tako naročil: »Ker Zima ni snega hotela dati, čeprav to nje dolžnost je in pravica, iz pratik vseh se mora kar pobrati! Zdaj za Jesenjo kar Pomlad napiši in Zima, ki jo ni, kar koj izbrisi!«

A Zima najbrž že je zaslutila, da zoper njo menda se nekaj kuje, snega je skupaj malo brž nabrala in za tolažbo nekaj ga nasuje.

Mladina pa od zimskih vseh radosti drobtinice malo bo užila, z zelenim snegom polja pobelila, ker Zima le ob koncu je počitnice

Ena Kompare

Zima

Smo bali se, da zima brez rakete na daljno luno je odpotovala, in tam se naši žalosti in jezi ter sankam in smučem bo zdaj rogala.

Ze ko smo vsako nađo opustili, da zima nas bo še razveselila, — le v sanjah zimsko radost smo užili, — se kar čez noč je tiho priplazila.

Za nos je dedka Mraza potegnila in smučti moral je doma pustiti; a pustu brž snega je natrosila, da v snegu zdaj bo mogel norce briti.

gorenjske bodice

△ Ne bo napak, če bomo to pot začeli z Jesenicami. Za spremembo in zato, da ne bo kdo rekel, da se na fizikulturo figo razumem, se bom lotil tega vprašanja. — Čudne stvari sem slišal o telovadnem profesorju z osemletne šole »Tone Cufar«. Ker zlepa ne nasedam kakršnimkoli govoricam, sem se podvil pred šolsko poslopje in začel oprezati. In kaj sem videl? Predvsem sem ugotovil, da govorice le niso iz trte zlate. Profesor zares pošilja od telovadbe razgrete otroke v nogavicah in telovadnih hlačkah iz telovadnice preko dvorišča v šolsko poslopje. Tistikrat je bilo preklicano mrzlo. Toplomer je kazal 8 stopinj mraza. Telovadni učitelj se kot strokovnjak za zimske športe hudo vnema tudi za smučanje. Učencem je kratko in

malo zabičal, da bo vsakdo, komur do prihodnje telovadne ure starši ne bodo kupili smučti, dobil iz telovadbe »cvek«. Primojdunaj — nezadostna ocena iz telovadbe pa le ni kar tako, hujše pa je vprašanje, odkod izpuliti deset do petnajst tisočakov, kolikor veljajo smučti! △ Se spominjate tistih vrstic, s katerimi sem se pred časom spotaknil ob Metalurško industrijsko šolo na Jesenicah. Napisal sem, da je črna pleskana. No, priznam, da sem se takrat zaletel. Se na misel mi ni prišlo, da se tako črne stavbe apno sploh ne prime. Da pa se stopnic okoli stavbe in dvorišča ne prime metla, me pa ne bo nihče prepričal. In Nisem pa še docela obupal; morda

se bo našel kdo med polletnimi počitnicami, ki bo prijel za metlo. In še nečemu sem se čudil: tistikrat sem videl na hodniku šole kar štiri čistilke. Bile so pa v grozoviti »formi«. Namesto da bi pometale, so sukale jezike, kot bi bilo klepetanje na normo.

△ Tole mi je povedala neka delavka iz UKO Kropa: »V poslovalnici Peko v Kranju sem ondan kupila copate šte. 37. Ko sem jih prinesla domov, sem ugotovila, da so v kartonu copate šte. 36. Odnemla sem jih nazaj v Kranj. Tistikrat mi je prodajalka povedala, da je neka druga tovarišica dobila copate šte. 37 namesto šte. 36. Lahko pa bom dobila tiste copate, brž ko jih bo omenjena tovarišica vrnila.« Ko pa se je delavka iz Kroke tretjič zglasila v prodajalni v Kranju in povprašala po copatah šte. 37, so ji povedali, da so tiste nesrečne copate medtem že prodali in da ji lahko vrnejo denar. — Trikrat iz Kroke v Kranj zavoljo copat in da bi na koncu ostal brez njih... Ne — pa že rajši hodim bos!

△ Glavo stavim, da se Kamničani v pest smeji, ker jih nisem tako dolgo potpal. No, nič ne dé — se jih bom pa danes usmili.

Ko sem ondan stikal po kamniških ulicah, sem naletel na znanca. Pomislite — revež je peš krevsal po mestu. Videti je bil kot dragonar, ki je pol življenja presedel v sedlu, zdaj mu je pa nenadoma živince poginilo.

»Kako pa to, da kar pešačiš?« sem ga pobaral. »Odkrito ti povem, da te prvikrat vidim na nogah. Pa pravijo, da ne greš nikamor brez motocikla.«

Možakar se je držal kisto, da nikoli tega. Najmanj tako, kot bi spravil ogromno zalogo kislih kumaric.

»V zanko sem se ujel,« je končno iztisnil iz sebe. »Pa z motociklom vred.«

Nekaj časa je pasel poglede po meni in ko je videl, kako debelo zijam, mi je takole pojasnil.

»Res, kar na lepem sem se ujel v zanko. Mestni električarji so mi jo nastavili. Nič hudega sluteč sem pripeljal po klancu in zavil krog oglav. Prav tisti čas so električarji vlekli električno žico čez cesto, da bi jo dvignili onstran ceste na drog. Seveda ni bilo nikogar, ki bi opozoril voznike, naj ne tiščijo v zanko. Jaz pa naravnost na žico, ki je visela pol metra nad zemljo. Ti rečem, kakor kalin sem se ujel z motorjem vred. Zdaj sva oba polomljena. Jaz se še nekako premikam, motor bo pa potreben daljšega zdravljenja.«

Pa še drugič kaj. Do takrat vas pa pozdravlja

Vaš Bodičar!

Nagrade, ki jih prikazuje slika (sekirici, kladiva, kravata, brisača in gumbi) so dala za tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov »Glasu Gorenjske« kamniška podjetja, in sicer: »Modelit« - Kamnik, tovarna embalaže, gumbov in galanterije iz plastičnih mas, Sivilanit-Kamnik ter Tovarna kovanega orodja iz Kamnika. Vsa tri podjetja so znana po svojih kvalitetnih proizvodih.

In kdo bodo srečni dobitniki teh nagrad? Samo tisti, ki bodo imeli do dneva žrebanja vplačano vsaj polletno naročnino na »Glas gorenjske!« Le tisti, ki bo vplačal 300 dinarjev naročnine, se bo lahko udeležil nagradnega žrebanja. Pohitite, še je čas! Za 300 dinarjev boste vsak teden dvakrat lahko prebitali najbolj bran časopis na Gorenjskem; s tem boste tudi nezgodno zavarovani, razen tega pa se vam lahko še pri žrebanju nasmehne sreča.

Uprava

STOJA splošna nevarnost

Prometna kronika Gorenjske je ostala zadnji teden januarja nepopolnana. Brž ko pa je zapadel sneg, so se kar v enem dnevu, in sicer 2. februarja, primerile zaradi poledenele ceste tri prometne nesreče.

● Prva nesreča se je zgodila v ponedeljek ob 8. uri zjutraj v vasi Podbrezje. Na ovinku v vasi sta se srečala tovorni avto S-2323 in avto S-12826. Ker voznik tovornjaka očitno ni pričakoval srečanja na tem kraju, je naglo zavrl. Zaradi poledenele ceste je zaneslo zadnji del tovornjaka na levo. Ker je vse kazalo, da bo avto S-12826 v tovornjak, se je umaknil na skrajno desno stran cestišča. S tem manevrom se je voznik avtomobila sicer izognil trčenju s tovornjakom, vendar je z desno stranjo zadela ob podporni zid. Materialna škoda na karoseriji znaša okrog 40.000 dinarjev.

● Istega dne ob 14. uri je vozil od Nakla proti Kranju osebni avtomobil S-2915. Prevelika hitrost in snežna brozga sta bili krivi, da je avtomobil nenadoma začel plesati, pri čemer ga je zaneslo močno na desno. Še preden je voznik uspel spraviti vozilo na cesto, je trčil v obcestni kamen. Škoda sicer ni bila velika; okvare na sprednjem delu je le za nekaj tisoč dinarjev. Vendar primer opozarja, da vozniki morajo biti pozorni na stanje cestišča.

● In še ena prometna nezgoda zaradi spolzke ceste. Do nesreče je prišlo ob 16.45 uri na cesti II. reda pri vasi Podgorje. Trčila sta osebni avtomobil C-319911 in Transturi-

stov avto. Vse kaže, da je osebni avtomobil vozil prehitro. Pravi vzrok nesreče pa je bilo zaviranje pri srečevanju. Na spolzki cesti je osebno vozilo z bokom zaneslo v

proti Trati je v tem trenutku pripeljal Transturistov avto. Dolžnost avtomobila bi bila, da bi dal prednost mopedistu, ki je prihajal z desne. Šofer avtomobila je sicer za-

avto. Tudi v tem primeru škoda ni posebej velika, vendar opozarja na previdno vožnjo na poledenelih cestah.

● Istega dne ob 14.30 uri je prišlo na odcep ceste v vasi Plevno pri Škofji Loki do nesreče, ki jo je povzročilo neupoštevanje prednosti vozila, ki prihaja z desne. Mopedist z Jesenic je pripeljal na odcep ceste med Loko in Trato. V smeri

viral, kljub temu pa je bilo trčenje neizbežno. Avto je udaril v mopedista z levim prednjim koncem in ga odбил v stran. Materialna škoda ni velika, pa tudi mopedist je odnesel le lažje telesne poškodbe. — Primer lahko služi kot ponovno opozorilo, da je treba dati prednost tudi »neznatnim« mopedistom.

MNENJA IN ŽELJE BRALCEV

Ob Novem letu je uredništvo »Glasu Gorenjske« razpisalo anketo, na katero je potem v januarju prejemale odgovore: pohvale, kritike, ocene in želje. Kar lepa kopica pisem se je nabrala. Papir bo šel kmalu v redakcijski koš, toda vsebino pisem uredništvo »Glasu Gorenjske« ne bo pozabilo.

Anketa je vsebovala štiri vprašanja. Medtem ko precej anketirancev na prvo vprašanje ni odgovorilo, so bili odgovori na ostala tri, zlasti pa na zadnje, precej obširni.

»Koliko ljudi bere Glas Gorenjske v vaši družini?« je bilo prvo vprašanje. Kljub temu, da na to vprašanje večina bralcev ni odgovorila, smo vendar dobili približno sliko, da bere izvod »Glasu Gorenjske« približno šest ljudi. S to številko je povsem utemeljena trditev, da je »Glas Gorenjske« najbolj bran časopis na Gorenjskem, saj ga bere okoli 72.000 Gorenjcev vsak teden dvakrat. Omenimo naj, da vsaka številka »Glasu Gorenjske« izide v 12.000 izvodih.

Kratke novice z Gorenjske, bodice, slikanice, podlistek, ljudje in dogodki, obveščevalce, obrabi in pojavi, so kratki odgovori na drugo vprašanje: »Kaj najprej poiščete in berete v časopisu?«

Cepprav so okusi in želje ljudi različni, je anketa pokazala, da vsak izmed 72.000 bralcev »Glasu Gorenjske« v našem poltedniku najde tisto, kar mu je najbolj všeč in da z veseljem prebira »Glas Gorenjske« od prve do zadnje strani.

Mnenja bralcev na tretje vprašanje »Kateri strani oziroma rubrike vam v listu najbolj ugajajo?« so precej enaka. Odgovori so: Zadnja stran, Bodice, Stoj — splošna nevarnost, Obrabi in pojavi; nekdo pa je najbolj vesel ponedeljkove številke zaradi vremenske napovedi. Pravi, da je »Glas Gorenjske« še najbolj točen in zanesljiv napovedovalec od vseh, ki napovedujejo vreme. Nadalje pa je precej odgovorov tudi na naslednje rubrike: Gorenjski obveščevalce, kulturna stran in šport.

»O katerih stvareh naj bi več pisali?« je četrto vprašanje, na katerega smo prejeli najbolj obširne odgovore. Bralci so svoje želje podrobno utemeljevali. V večini primerov gre za rubrike, ki so že bile v »Glasu Gorenjske«: sodišča, tržni pregled, gledali bomo..., žrebanje jugoslovanske loterije in ugankarski kotiček. Želja anketirancev je, da bi bila s sodišča naša stalna rubrika, v kateri naj bi imenovali ljudi s polnimi imeni in ne le z začetnicami, kot je bilo to nekdanj v navadi. Tržni pregled naj bi bil bolj obširen kot je bil. Za rubriko, ki smo jo nekajkrat objavili na zadnji strani »Gledali bomo...« pa se predvsem navdušujejo mlajši. Razen omenjenega so nam bralci tudi svetovali, naj bi v našem listu uvedli nekaj novih rubrik: vzgojni pogovori, pedagoški intervju, kaj izdelujejo gorenjska podjetja, zdravniški pogovori, ročno delo, naša nagradna križanka (vsak mesec enkrat), življenjski športniki, vrličkar in sadjar itd.

Dragi bralci, vaše želje bomo upoštevali in jih bomo postopoma tudi uredništvo. Tiste, ki so si želeli, da bi v našem listu objavili tudi drugi del romana Mimi Malenškove »Vigenci«, smo vsekakor razveselili že danes. Želje ostalih pa bodo kmalu na vrsti.

In končno, kdo bo nagrajen za sodelovanje z uredništvom? Odločitev je bila težka, ker so bile pripravljene le štiri nagrade. Pismo z največ predlogi in najpopolnejšo kritiko o »Glasu Gorenjske« (Cirila Sajovica, VP 9935-8B, Beograd), smo nagradili s 1000 dinarji. Ostale tri nagrade so celotna naročnina na »Glas Gorenjske«. Nagrajence smo določili z žrebom, le-ta pa je nagrade razdelil naslednjim anketirancem: Ciril Pogačnik, Dolenja vas 42, Selca nad Skofjo Loko; Rozi Senk, Moše pri Smledniku in Marica Kranjc, Kmetijska zadruha Zabnica.

Vsem hvala za sodelovanje in tudi za čestitke, ki ste nam jih poslali.

Uredništvo

Ob 40-letnici KPJ

STRELI MED KRANJEM IN PODNARTOM

V zadnjem prispevku je starivse meščanske stranke, posebno revolucionar Janez Mlakar opisal, kako so med jeseniškimi delavci že oktobra 1919. leta imeli organizacijo komunistov z 900 člani. V vodstvu te organizacije so bili: Stefan Weis, Janez Smolej in Mirko Bahun.

Toda organizaciji komunistov so začele nasprotovati vse druge stranke. Socialisti, ki so imeli v svojih rokah konzumna društva in trgovine in tudi delavski dom na Jesenicah, so se čutili močnejše in so komunistom delali težave ob vsakem zborovanju in prireditvah. Rovarjenje proti komunistom je bilo vse močnejše. Grožnje in vabe so ohladile marsikatero člana, da je zapustil vrste komunistov.

Odpori proti izkoriščevalskim režimom so bili vse močnejši. Generalna stavka svetovnega proletariata v juliju 1919 zoper oboroženo intervencijo kapitalističnih dežel v sovjetski Rusiji je razgibala tudi delavstvo pri nas. Zaman je režim postrelil upornike med vojaštvom v Mariboru, zase del Prekmurje in zlomil vzpostavljeno sovjetsko oblast, kajti odpor je bil še hujski.

Januarja 1920 so celo žene v Ljubljani dvignile svoj glas in zahtevale volilno pravico itd. Delavstvo je množično pristopilo k Delavski socialistični stranki za Slovenijo, ki se je na ustanovnem kongresu 11. aprila 1920 zedinila s Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov) in postala njen sestavni del.

Ob takem političnem ozračju so železničarji napovedali stavko o polnoči med 15. in 16. aprilom 1920.

Kot v naslednjem sestavku opisuje Janez Mlakar spomine na tiste dni, tudi pri nas na Gorenjskem, zlasti na Jesenicah, niso mirovali.

OKLOPNJAK NA JESENICAH

Stavka! Železničarji stavka-jol!

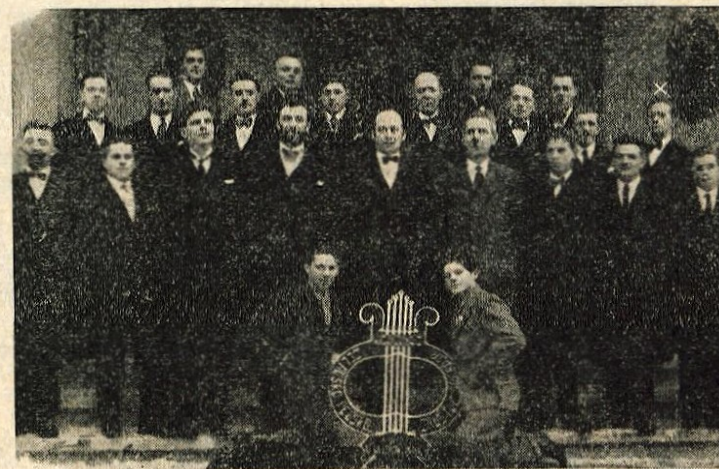
Ta vest se je raznesla po Jesenicah kot blisk. Kovinarji smo se sestali 23. aprila. Podpreti jih moramo, kolikor je v naših močeh. Tak je bil sklep. Ko je bilo prvo zborovanje železničarjev na jeseniški postaji, smo se ga v velikem številu udeležili delavci iz tovarne. Glavni govornik je bil skladiščnik Mlakar in uradnik Weit. Ostro sta napadala ministra dr. Korošca. Mi prisotni pa smo si dali duška s primernimi medklici. Množica je kar valovila. Skoraj vsak dan smo hodili na postajo. Združevali smo se s stavkujočimi železničarji. Morala ni padala. Tako je bilo kakih 14 dni.

Vladni režim pa je na tiho pripravil posebno akcijo s svojim žandarskim in policijskim aparatom. Vdano so mu pomagale tudi

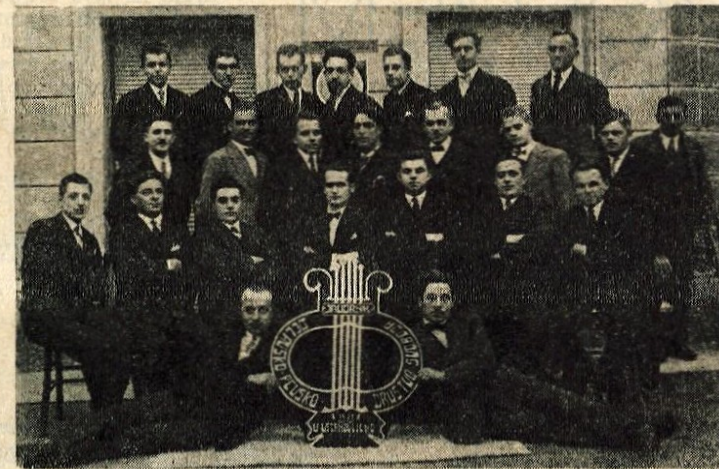
je bil. Koj je začel nagovarjati, naj zlepa in mirno gremo proč s postaje.

Tudi na lokomotivi sta bila dva vojaka. Bila sta zraven kurjača in strojevodje v najstrožji pripravljenosti z nasajenimi bajoneti. Ves vlak je bil pripravljen za takojšen napad. Ta strah so baje povzročili neki streli proti vlaku iz gozdov med Kranjem in Podnartom. Kdo je tam streljal? Kako, so vedeli za prihajajoči vlak in se na proti postaji. Vest se je bila raz-

Bilo je okrog četrte ure popoldne, ko je od Javornika navzgor sopihala lokomotiva dolgega »potujočega bunkerja«. Vse je drlo proti postaji. Vest se je bila raz-

Med »Svobodaši« na Jesenicah (zgoraj) in na Javorniku (spodaj) so redno z vsemi silami delali revolucionarji - železarji. Med njimi je tudi živel in delal narodni heroj Jože Gregorčič (X)

nesla tudi med oddelki železarne. Brez pomisleka so delavci zapuščali martinovke in mimo zaskrbljenega vratarja drli na cesto ter naprej proti postaji. Prostor pred kolodvorom je bil poln, prepoln, razgiban...

Vlak se je škripaje ustavil. Na tla so začeli skakati prvi vojaki: deset, petnajst... Sedemdeset so jih našli. Imeli so težke strojnice. Vsi so bili oprežni, previdni, ogledovali so naokrog. Oficirjev nismo opazili. Samo neki narednik

Jesenica? Pripravljenost je bila na mestu. Strelji so dali slutiti marsikaj.

SILA PROTI SILI

Vojaki so se razmestili po postaji kot bi trenili. Pred vhodnimi vrati na postaji so se nenadoma pojavile tri strojnice. Med množico so se vrinili vojaki po 4 in 4 skupaj. Potiskali so množico po cesti navzgor proti Hrušici in navzdol. Padale so kletvice, vzkliki proti režimu, zatiranju, vzkliki ruski revoluciji. Bilo

je napeto. Vsak čas smo pričakovali znak za napad na vojake. Nekateri smo imeli pod obleko pripravljene vojaške samokrese. Toda... Povelja ni bilo. Proti večeru se je skoro vsa množica zbrala na dvorišču delavskega doma »pri Jeleni«. Govornik Mlakar je bil za »mirne živce«. Tudi novi predsednik podružnice KPS za Jesenice Tone Znidar je bil tega mišljenja. Toda mnogi iz množice so tem besedam nasprotovali. Tudi Pintar, Bergman, Golba, Zupan, jaz in drugi smo bili za to, da vojake s silo spravimo s postaje. »Sila proti sili. Sicer se še pogajati ne moremo,« smo rekli.

Tisto noč na Jesenicah nismo spali. Vojaki so se vgnezdili v gostilni »pri Jeleni« in drugod. Jaz in Zupan sva šla tja. Med vojaki sva našla znanca, celo somišljenika, ki se niso strinjali z režimom. Mnogi so bili z Gorenjske, neki Lovro Perič iz Senčurja celo moj sošolec.

Koj smo se zmenili. Pripravljeni so bili, da nam pomagajo. Pet strojnica in mnogo municije so nam obljubili. Samo v eni sobi so imeli 500 kg municije. Kar smejalo se nama je.

»Koj nocoj pojdimo v akcijo,« so rekli vojaki.

»Ne moremo brez vodstva,« sva jih pregovarjala in prosila, naj počakajo. Hitela sva k Znidarju in Smoleju. Navdušeno sva pripovedovala o pripravljenosti vojakov o načrtu za tisto noč. Poslušala sta očitno vesela, presenečena, toda... Nista se strinjala s takim nastopom. (Vodstvo stavkovnega odbora je ob širši analizi političnega stanja v deželi in v svetu sploh odsvetovalo vsako uporabo sile s strani delavstva. Opomba K. M.)

Zupan je tudi pripovedoval o bombah, ki jih ima pripravljene v Podbrezjah.

Ob teh razgovorih je nastal še drugi predlog. Porušili naj bi železniški most v Zirovnici. Bergman, Manfredo, Aleks Sitikov in žena so to predlagali.

Toda, naši razgovori so verjetno prišli na uho nezaželenemu. Prehitro se je to razvedelo. Most so na noč zastražili vojaki. Skupno z vojaki so bili tudi nacionalisti, ki so se zmeraj zbirali v telovadnici bivše nemške šole in se menili, kako bi zadušili stavko.

Tako je solidarnost jeseniških delavcev ob splošni stavki železničarjev potekla brez krvi. Toda moč in ugled stavkujočih, ki so jim bili na čelu komunisti, se je med delavstvom še bolj utrdila.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

69

Nemškim ponudbam za vdajo je iz votline odgovoril smeh in norčevanje. Potem je bilo dolgo vse tiho — zunaj ob Savi, pa tudi v votlini. Čez čas se je oglasil Stane Žagar: »Če se kdo hoče predati, mu ne branim. Če kdo upa, da bo na ta način rešil življenje...« — »Daj no, Stane, kaj pa misliš, nisi čul, kaj smo odgovorili Nemcem?!« so planili po njem.

70

Ostalo jim je le še upanje. Upanje, da se bodo pod zaščito noči izmuznili iz luknje. Saj nobeden ni govoril o tem — ampak potihem so pa vsi upali, da se bodo rešili. Ure so minevale strašno počasi. Okoli osmih zjutraj je bilo, ko se je na železniški postaji onkraj Save ustavil težki oklopnik. Stolpiči s topovi so se počasi obrnili proti njim.

71

Prva topovska granata je udarila v skale čisto blizu vhoda v votlino. Vsa votlina se je stresla — toda onim v njej topovi niso mogli do živnega. »Nič nam ne morejo, dokler ne bodo razširili vhoda,« je rekel Lojze. Menda so tudi Nemci sprevideali to in so potem, ko so nekaj časa brezuspešno nabijali s topovi, v skale, obstreljevanje votline opustili.

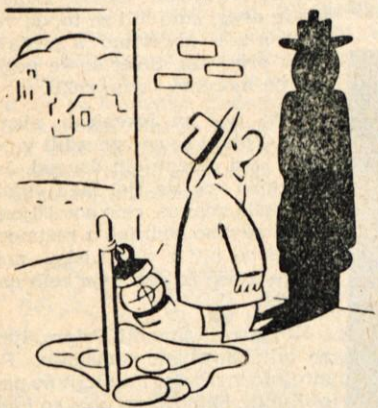
72

Spet se je čas neznansko počasi pomikal naprej. Nemci so poskušali po gozdni poti spraviti v bližino votline oklopní avtomobil, ampak pot je bila preozka. »Tudi to jim ne gre,« so se zadovoljno spogledali. Minila je deveta, ko so v votlini začutili smrad po dimu. Potem so opazili ob vhodu velike otepe goreče slame. »Spekli nas bodo,« je zastokal nekdo.

ZA RAZVEDRILLO

— Draga moja, tale tvoj klobuk pa ni več moderen!

— Srčna želja majhnega moža!

MESTA
POD MORJEM

Iz davnih dni so se ohranile zgodbe o mestih, ki so izginila pod morsko gladino. Ze več stoletij pripovedujejo o Atlantidi, vendar še nihče natanko ne ve, kdaj in kje je stalo to mesto, ki ga je kasneje zalila voda. V Ilijadi pripoveduje Homer o Helgeju, malem grškem pristanišču, ki je nekoč zelo slovelo, potem pa je za vse čase izginilo v morju. Leta 196 pred našim štetjem je bil v tistem delu Grčije hud potres, ki je pogoltnil tudi to mesto.

Mnogo več vemo o mestu Port Royal na Jamaiki. V 17. stoletju je bilo tu zatočišče ameriških in drugih gusarjev. V mestu so bile prave zakladnice zlata, srebra in dragih kamnov. Skladišča so bila polna svile, okraskov, hrane in pijače, tako da so plačevali v gostilnah vino kar s prgišči zlata. Leta 1692 se je nebo nenadoma pooblačilo, vtila se je ploha, med nevihto so sekale strele, na morju se je dvignil strašen vihar. Valovi so pljuskali od vseh strani. Tla so se majala, zidovi so se rušili, ljudje pa bežali. Nič ni ostalo. Ko se je vihar polegel, je bila na tistem kraju le zelenkasta voda, po kateri so plavale le lesene razbitine in

Srbsčina - mednarodni uradni jezik

Srednjeveški evropski državniki so se s turškimi pogovarjali v srbskem jeziku

Ker sta bila v 16. stoletju, torej v časih prvih stikov evropskih dežel s Turčijo — novo velesilo, arabski in turški jezik skoraj popolnoma neznana, so izbrali turški in evropski državniki po tistem dogovoru srbsčino kot najprimernejšo govorico. Čeprav so Turki pred spopadom s Srbi osvojili velik del bizantinske države in kasneje prenesli svojo prestolnico iz Bruse v Carigrad — središče grške kulture — je imela grščina v turškem cesarstvu podrejeno vlogo. Zgodovinarji razlagajo to s tem, da so grščinarje, pripadnike turških elitnih vojaških enot, nabirali predvsem v jugoslovanskih pokrajinah, med krščanskimi otroki, ki so jih prisilili k muslimanstvu ter jih vzgajali v Carigradu in v drugih večjih središčih. Stevilni janičarji, ki so postali vojskovodje in državniki, so v pogovorih in dopisovanju uporabljali materin jezik, razen tega pa so se tudi janičarji drugih narodnosti morali naučiti zraven turške še srbske govorice. Širjenju srbsčine v turškem cesarstvu sta precej prispevali tudi dve srbski kneginji, in sicer Olivera in Mara, katerih sinovi ali pastorki so potem, ko

so postali sultani, ostali naklonjeni materini govorici. Sultan Mohamed II., pastorek kneginje Mare, je uporabljal srbsčino, prav tako Sulejman. Tej nagljenosti sultanov do srbsčine so se prilagodili tudi evropski državniki, za-

to si je turški dvor od 15. do 17. stoletja dopisoval z Ogrsko, Vlaško, Moldavijo, Dubrovnikom in Benetkami v srbsčini, avstrijski poslaniki pri Porti pa so morali najemati tolmače, če sami niso znali srbske govorice.

GOLOBJI LET IN HORMONI

Nemški zdravniki so prišli do zanimivega odkritja: materinska ljubezen je osnova golobjih poletov.

Naravoslovci že dalj časa vedo, da se golobi ne parijo vse dotlej, dokler si ne zgradijo gnezda. Golobi namreč občutijo željo po razmnoževanju toliko časa, dokler ne pridejo pod vpliv nekega hormona, ki jih sili h graditvi gnezda. Ko je gnezdo narejeno, ta hormon odstopi mesto drugemu — gonadotropnemu hormonu hipofize (ščitne žleze), ki vpliva na začetek delovanja spolnih žlez.

Od trenutka, ko samica znese jajca, začne delovati tretji hormon — prolaktin, ki tako spodbuja materinski nagon, da golobica ali golob za svoj zarod žrtvujeta celo življenje. Ta hormon je identičen onemu, ki pri sesalcih pospešuje in ureja delovanje mlečnih žlez.

Hormoni usmerjajo golobe tudi pri poletih. Omogočajo jim, da se orientirajo na zelo velike razdalje, tudi nad tisoč kilometrov, stopnjujejo njihovo željo po vrnitvi v domači kraj in pospešujejo hitrost letenja.

Znano je, da je povprečna hitrost golobovega leta 45 do 105 kilometrov na uro. Najhitreje lete golobi, ki so

pod vplivom hormona prolaktina in katerih mladiči so stari do 7 dni. Najbolj počasi pa lete oni, katerih potomci so stari med 8 in 15 dni, ker je materinska ljubezen do mladičev v tej starosti najmanjša.

Zdaj nameravajo nemški biologi preizkusiti na golobih umetne hormone, da bi ugotovili njihov vpliv na povečanje hitrosti letenja. Ti eksperimenti pa že daleč presegajo probleme, o katerih smo govorili v tem članku. Ponovno se namreč pojavlja vprašanje, ki že dolgo zanima znanstvenike in psihologe, v kakšnem obsegu vplivajo hormoni na razum in čustva človeka.

ZANIMIVOSTI

MIKROGRAMSKI KOŠČEK
KALIFORNIJA

Na kalifornijski univerzi so po šestletnem razpadanju plutonija v jedrskem reaktorju dobili majhen košček kalifornija.

Kalifornij je prvina, ki je v periodnem sistemu na 98 mestu. V elementarni obliki ga na Zemlji sploh ni, v vesolju pa obstaja samo v eksplozivnih — supernovih zvezdah.

DNEVNA SOBA — NE POD 16 m²

Po podakih luksemburškega inštituta za gradnjo stanovanj, morajo imeti stanovanjski prostori vsaj naslednje površine: dnevna soba 16, spalnica 14 in kuhinja 8 m². Stanovanjske površine, ki so manjše od zgoraj navedenih, motijo po zatrevanju psihologov, duševno razpoloženje ljudi.

TRODIMENZIONALNA
TELEVIZIJA

Ameriška družba »General Electric« je pokazala prototip izpopolnjenega televizijskega sistema, ki bo plastično prikazoval predmete. Takšne televizijske naprave bodo predvsem uporabljali za kontrolo tistih delov atomskih reaktorjev, ki jih težko neposredno nadzirajo.

NAJSTAREJŠA
GORENJSKA

»Spančkova« Micka je verjetno najstarejša Gorenjska. Julija letos bo stara že 101 leto! — Micka se je rodila v Dobrem polju pri Radovljici in je imela deset bratov in sestra, od katerih pa živi le še najmlajši, Jože Dežman v Sebenjah pri Podhomu (tudi ta je že v 91 letu). Micka je šla že z 18 le-

tom v Ljubljano k sestrični, kjer je pomagala v »lektariji«. Kma'u zatem pa je bila blagajničarka v upravi Mestne ljudske kopeli v Ljubljani do svojega 68. leta, ko je šla v pokoj.

Po osvoboditvi se je »Spančkova« Micka spet preselila na Gorenjsko. Zdrava in še vedno čila, je preživela stoto leto na Bledu, kaže pa, da bo preživela še marsikateri svoj rojstni dan. Micka je bila v svojem dolgem življenju doslej le enkrat nevarneje bolna, zadnjih petdeset let pa je preživela brez zdravniške pomoči in brez vsakršnih zdravil.

»Bil sem sate'it Sonca«

V studijih »Moskva-filma« zaključuje snemanje filma o poletu človeka v vesolje. To je dolgometražni igrani film, ki bo imel naslov »Bil sem sate'it Sonca.« Scenarij zanj je bil napisan še pred izstrelitvijo kozmične rakete.

Junak tega filma je sin nekega velikega znanstvenika, ki žrtvuje svoje življenje za to, da bo do ljudi nekega dne lahko brez nevarnosti poleteli v vesolje.

V filmu so prikazane vse težave vesmirskega potnika. Posebno razburljiv je trenutek, ko raketa s človekom pride do pravcate reke Meteoritov, skozi katere si utira pot s tem, da jih bombardira z atomskimi topom. Nazadnje raketa, v kateri leti junak vesolja, postane satelit Sonca in se več ne vrne na Zemljo.

To je čno od letal sovjetske antarktične ekspedicije na letališču baze »Mirny« pred raziskovalnim poletom. Pingvini — nenavadne ptice ledenega kontinenta okoli Južnega tečaja — so tega ogromnega »ptiča« opazovali z velikim zanimanjem.

ROMAN

II. del

1

VIGENCI
Mimi Malenšek
Konič

I.

Nad trgom se je počasi zgoščeval mrak.

Vzdolž po kotlini je hušknil južni veter, ki je prinašal s seboj vonj tale zemlje, zelenega smrečja in mokrih globač. Iz vode je začela vstajati meglica. V vsem je bil dih pomladi.

Dominik Zgonc je stal pred hišo in poslušal, kako so se vigenci ustavljali. Kladiva so udarjala samo še v nenakomernih presledkih. Potem so zaškripali vzvodi in kolesa so se ustavila. Mehovi so nehali sopsti in skozi odprta vrata je videl, kako je jela žerjavica na ognjiščih naglo ugašati.

Iz vigencev so se usipali delavci, kakor čebele skozi ozko panjevo žrelo. Trudni in sajasti so šli mimo njega, najprej možje, za njimi žene in otroci. Drug za drugim so mu želeli lahko noč, on pa jim je malomarno prikimoval. Stal je na robu poti, z rokami na hrbtu, močan in zdrav petdesetletnik s trdim obrazom in za spoznanje osivelimi lasmi. Čakal je, da so se delavci razšli. Po vigencih je hodil samo še stari Voltrešč. Ko je zaklenil vrata, je prinesel gospodarju oba velika, votla ključa. Dominik je iz navade vprašal:

»Vse v redu?«

»V redu, mojster.« Starec je dvignil dva prsta k ščitku oguljene čepice in odčofotal z dvorišča.

Dominik je gledal za njim. Zmajal je z glavo nad starčevo mahedravo hojo. Voltrešč je že davno odsulžil. Moral bi ga odpustiti. Odpustiti... hudiča! To bi si ljudje brusili jezike! V teh zadevah so postali zelo občutljivi. Včasih je bilo drugače. Odslužen kovač si je optal beraško

malho in nihče se ni vznemirjal zaradi tega. Zdaj se pa zdi kot da je mojster dolžan skrbeti za odslužene delavce. Čuden red to!

Dominik je nejevoljno zarožljaj s ključmi. Ne, Voltrešča res ne more odpustiti! Petindvajset let že dela pri njem in nekoč je bil dober delavec. Ana bi tudi ugovarjala. Eh, naj ostane! Navsezadnje je kakor zvest, doslužen pes. Najbrž tudi ne bo več dolgo. Že zima ga utegne pobrati. Gospodarno pa ni plačevati bolnega starca, ko se vsak dan ponujajo mladi kovači!

Zagledal se je proti hiši. Bilo je še prezgodaj, da bi šel noter. Ženske so v kuhinji še ropotale s posodo in nihče še ni klical večerjat. Da bi pregnal čas med mrakom in nočjo, ko ni imel nič pametnega početi, je počasi stopil okrog vigencev. Zajelo ga je vzdušje zgodnje večerne ure. V hlevu so mukale krave in konji so hrzali. Hlapec je nesel mimo koš mrve. S ceste je prihajal ropot lesenih cokel in govorjenje delavcev, ki so se vračali iz Spodnjega konca. Za vodo so vpili kozarji, ki so gnali žival s paše. Potem je zabrnal zvon, glasno in bučeče, da je preglasil šum vode.

Počasi je stopal ob vodi in se razgledoval. Dvorišče je bilo široko in posuto s peskom. Razširil ga je po tisti veliki povodnji, ki bi mu bila skoro vzela oba vigenca. Vodo je ukrotil z jezom. Zdaj se je lahko smejal povodnjim! Kroparščica mu ne bo nikoli več delala škode! Potem je začel z zanosom ogledovati oba vigenca. Zgornji, večji, je bil skoro ves nov, spodnji je ostal, kakršen je bil pred petindvajsetimi leti. Večkrat ga je že nameraval podreti, toda nikoli se ni mogel odločiti. Med njim in spodnjim vigencom je bila neka povezanost — včasih ga je občutil malone kot živo bitje. V tem starem, stokrat pokrpanem vigenču se je začela njegova pot navzgor. Kadar se mu je zahotelo, da bi spet vzel kladivo v roke in se prepričal, ali še more kovati kot nekoč, je to storil zmeraj v spodnjem vigenču. Sicer pa se je to dogajalo vedno poredkeje. Imel je vse preveč skrbi, da bi bil utegnil. Vendar pa je

bil vselej srečen, kadar je čutil, da mu kladivo poje v roki kakor v mladih letih.

Črne zenice so mu počasi drsele od enega vigenca do drugega. Gledal ju je kakor zmeraj: kot bi ju še nikoli ne bil videl. Zmeraj spet je čutil, da je ponosen nanju. V teku let se je zrasel z njima, postala sta del njega samega, brez njiju bi ne mogel živeti. Večkrat se je spominjal, kako ju je reševal pred povodnjo. Življenje je tvegalo, ko se je prvi pognal v razpenjeno vodo in jo preplaval. Rad je mislil na to, kako je kopal pretok, da mu je blato brizgalo v obraz in kako sta s stricem Miklavžem stala do vratu v vodi in skušala zajeziti pobesnelo vodo. S tihim zadoščanjem je mislil na zasilni jez, ki sta ga naredila iz hlodov, kupov opeke, zabojev žebeljev, cajnov in drugih jeklenih nakoval. To je bil boj, vreden moža! Prijetno je bilo misliti na moč, ko se je ustavljal pobesnelemu elementu, ki ga je hotel uničiti. V vseh poznejših letih ni doživel nič približno enakega.

Stopil je mimo skladišča in se ustavil pred vozarno. Z gospodarnim očesom je pogledal troje parizarjev, koleselj, zapravljivec, dvoje gosposkih sani, vozove lestvenike, težke sani in krtiče. Potem je stopil na hlevski prag. Samo mimogrede se je ozl po kravah, dalj pa se je zamudil pri treh pinchavskih konjih in kobilici, ki je hrzala v kotu. Stopil je noter, zajel v pehar in kobilici ponudil ovsu. Tako prijeto je bilo čutiti njene hladne nozdrvi na dlani, ko je igraje pobirala zrnje. Potrepal jo je po vratu in spet šel.

Ko se je vrnil na dvorišče, je pred hišo že gorela velika kovana svetiljka. Dominik si je ogledal hišo. Bila je vsa prenovljena, mnogo močnejša kot nekoč. Opazoval je streho iz rdeče opeke, ki je hiši dajala gosposki videz. Tiho se je nasmehnil predse. Zdaj se prav gotovo nobena trška hiša ne more več kosati z Gašperinovo. Niti Španova, čeprav je Johan zmetal s strehe klanice! Nadomestil pa jih je samo s ploščicami. Morda bi niti tega ne bil storil, ko bi ne bil hotel po vsej sili tekmovati z Dominikom.